

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นพื้นฐานและแนวทางสู่กรอบความคิดในการวิจัย วิเคราะห์ อภิปรายผลการวิจัยซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

การประกันคุณภาพทางการศึกษา

1. ความจำเป็นและความสำคัญของการประกันคุณภาพทางการศึกษา
2. ความหมายของการประกันคุณภาพทางการศึกษา
3. แนวคิดเกี่ยวกับการประกันคุณภาพทางการศึกษา

การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

1. แนวคิดและหลักการของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
2. กระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. ระบบและองค์ประกอบของการประกันคุณภาพภายในของ

สถานศึกษา

4. หลักเกณฑ์และวิธีการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของ

สถานศึกษา

5. มาตรฐานการศึกษา

5.1 ระดับปฐมวัย

5.2 ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

6. ขั้นตอนการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน

6.1 กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

6.2 จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพ

ตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

6.3 จัดระบบบริหารและสารสนเทศ

6.4 ดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

6.5 จัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา

6.6 จัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของ
สถานศึกษา

6.7 จัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน

6.8 จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

7. บทบาทหน้าที่ของบุคลากรในการประกันคุณภาพภายใน

8. ยุทธศาสตร์สู่ความสำเร็จในการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน
สถานศึกษา

9. ปัญหาและอุปสรรคการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
ความสัมพันธ์ระหว่างการประกันคุณภาพภายในและการประเมินคุณภาพ

ภายนอก

การดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษามุกดาหาร

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

2. งานวิจัยต่างประเทศ

การประกันคุณภาพการศึกษา

1. ความจำเป็นและความสำคัญของการประกันคุณภาพทางการศึกษา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ระบุว่า สิทธิและเสรีภาพ
ในการศึกษา มาตรา 49 บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสอง
ปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือ
ทุพพลภาพ หรือผู้อยู่ในสภาวะยากลำบาก ต้องได้รับสิทธิตามวรรคหนึ่ง และการสนับสนุน
จากรัฐเพื่อให้ได้รับการศึกษาโดยทัดเทียมกับบุคคลอื่น การจัดการศึกษาอบรมขององค์กร
วิชาชีพหรือเอกชน ย่อมได้รับความคุ้มครองและส่งเสริมที่เหมาะสมจากรัฐ และการเรียนรู้
ตลอดชีวิต ย่อมได้รับความคุ้มครองและส่งเสริมที่เหมาะสมจากรัฐ และมาตรา 80 พัฒนา
คุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกระดับและทุกรูปแบบให้สอดคล้องกับความ
เปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม จัดให้มีแผนการศึกษาแห่งชาติ กฎหมายเพื่อพัฒนา

การศึกษาของชาติ จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ก้าวหน้า
ทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก รวมทั้งปลูกฝังให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกของความเป็นไทย
มีระเบียบวินัย คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม และยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย
อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข(รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช
2550, 2550, หน้า 15-23) และตามความมุ่งหมายของการจัดการศึกษาตาม
พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545
(กระทรวงศึกษาธิการ, 2542, หน้า 3) ความว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนา
คนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม มีจริยธรรม
และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข โดยจัด
กระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้อง มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จัก
รักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม
ของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและความรู้อันเป็นสากล ตลอดจน
อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถ ในการประกอบอาชีพ
รู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง”

ปัจจุบันการพัฒนาคุณภาพการศึกษาจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องบริหารจัดการ
การศึกษาในเชิงคุณภาพ โดยมีการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกลไกสำคัญที่ส่งเสริม
และผลักดันให้กระบวนการทำงานในทุกระดับและบุคลากรที่เกี่ยวข้องดำเนินไปอย่างสอดคล้อง
รับกันเป็นระบบ มุ่งหน้าไปในทิศทางที่ได้ร่วมกันกำหนดไว้เพื่อบรรลุเป้าหมายของการ
ปฏิรูปการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ โดยอาศัยหลักและวิธีการบริหาร และการจัดการ
คุณภาพที่เน้นการสร้างเชื่อมั่นให้กับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องว่า ผู้เรียนทุกคนจะได้รับ
การศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ สืบเนื่องจากพระราชบัญญัติการศึกษา
แห่งชาติ พ.ศ.2542 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542, หน้า 14) ได้กำหนดไว้ในหมวด 6 เรื่อง
มาตรฐานและการประกันคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา มาตรา 47 ความว่า ให้มีระบบ
การประกันคุณภาพภายใน และระบบการประกันคุณภาพภายนอก ระบบ หลักเกณฑ์ และ
วิธีการประกันคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวงศึกษาธิการ โดย
กฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553
(กระทรวงศึกษาธิการ, 2553, หน้า 23) ข้อ 3 ระบบการประกันคุณภาพภายในเพื่อการ
พัฒนามาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ต้องประกอบด้วย การประเมินคุณภาพภายใน การ
ติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา และการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และมาตรา 48

ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา เพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542, หน้า 14)

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับประกาศกระทรวงศึกษาธิการ ให้ใช้มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา มาตรฐานด้านการจัดการศึกษา มาตรฐานย่อยที่ 12 สถานศึกษามีการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ประกอบด้วย 6 ตัวบ่งชี้ คือ กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา จัดทำและดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา จัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศและใช้สารสนเทศในการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา ติดตามตรวจสอบและประเมินคุณภาพภายในมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา นำผลการประเมินคุณภาพทั้งภายในและภายนอกไปใช้วางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง และจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานการประเมินคุณภาพภายใน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2554, หน้า ไม่ปรากฏเลขหน้า)

ด้วยเหตุผลแห่งความจำเป็นและความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษาหลายประการนี้ การประกันคุณภาพการศึกษาจึงเป็นกระบวนการที่สำคัญและมีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการบริหารการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สนองต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 และเป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 อันเป็นกฎหมายทางการศึกษา และยังสนองต่อแนวปฏิบัติตามกฎกระทรวงศึกษาธิการเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานดังกล่าวข้างต้น เพื่อให้สถานศึกษาสามารถขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ดำเนินไปอย่างต่อเนื่องปฏิบัติได้จริงอย่างเป็นระบบ มีคุณภาพตามมาตรฐาน ผู้ที่จบการศึกษามีคุณภาพตามความมุ่งหวังของผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กร/สถานประกอบการที่รับช่วงผู้สำเร็จการศึกษา มีความมั่นใจว่าการศึกษาแต่ละแห่งมีคุณภาพได้มาตรฐาน นักเรียนที่จบการศึกษาจากสถานศึกษาทุกแห่งมีความรู้ ความสามารถ มีทักษะ และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่หลักสูตรสถานศึกษากำหนดไว้ (สำนักงานคณะกรรมการ

การศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักทดสอบทางการศึกษา, 2554, หน้า 2)

2. ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้มีองค์กรและนักวิชาการให้ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษาไว้ดังนี้

สมชาย สัพโส (2548, หน้า 31) ได้ให้ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษาว่า หมายถึง การวางแผนการดำเนินงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดโดยให้ดำเนินการภายใต้สภาพการณ์ปกติของการทำงานประจำ และทุกคนต้องร่วมมือกันปฏิบัติ ทำงานเป็นทีม เพื่อให้โรงเรียนมีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับของสังคม

สมพงษ์ อัจฉัตร (2548, หน้า 12) ให้ความหมายว่าการประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง กระบวนการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนอย่างมีคุณภาพเป็นระบบได้มาตรฐานอย่างต่อเนื่อง จนสร้างความมั่นใจให้กับสังคมว่า การจัดการศึกษาของโรงเรียนมีคุณภาพ ผู้จบการศึกษามีคุณภาพได้มาตรฐานตามจุดหมายของหลักสูตร และความต้องการของสังคม

สุจิน ณะสัมบัน (2548, หน้า 10) ให้ความหมายว่า การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง มวลกิจกรรมทางวิชาการและทางการบริหารจัดการที่มีการวางแผนล่วงหน้าและมีการประสานสัมพันธ์อย่างเป็นระบบเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาที่ได้กำหนดไว้

สมาน เพชรนาวา (2549, หน้า 8) กล่าวว่า การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง กระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพตรงตามมาตรฐานที่กำหนดเป็นที่มั่นใจของผู้ปกครอง ชุมชนและสังคม

ประวรรณชัย เต็งทอง (2550, หน้า 10) ให้ความหมายว่า การประกันคุณภาพการศึกษาคือ การให้การรับรองว่าการให้การศึกษาจะต้องให้ลูกค้ำพึงพอใจ ซึ่งหมายถึงนักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน สังคม และบุคลากรในองค์กร ด้วยกระบวนการวางแผนและจัดการ เพื่อให้บังเกิดผลผลิตที่เป็นไปตามที่คาดหวังของสังคมและหลักสูตร

ประทีป แกมกลาง (2550, หน้า 11-12) ให้ความหมายว่า การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การดำเนินการต่างๆ ในกระบวนการจัดการศึกษาตั้งแต่การวางแผนไว้ตั้งแต่ต้น เพื่อให้เกิดการปฏิบัติอย่างเป็นระบบ เพื่อสร้างความมั่นใจและเป็นหลักประกันต่อผู้ปกครอง ชุมชน และสังคมว่า สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้

อย่างมีประสิทธิภาพผู้เรียนที่จบการศึกษามีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา และเป็นที่ยอมรับของสังคม

สุริยศักดิ์ ประทุมรัตน์ (2551, หน้า 24) กล่าวว่า การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง กระบวนการพัฒนาคุณภาพการบริหาร การจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนอย่างมีคุณภาพเป็นระบบได้มาตรฐานต่อเนื่อง จนสร้างความมั่นใจให้กับสังคมว่าการจัดการศึกษาของโรงเรียนมีคุณภาพ ผู้จบการศึกษามีคุณภาพได้มาตรฐานตามจุดหมายของหลักสูตร และความต้องการของสังคม

ชีวิน ทองศรี (2551, หน้า 13) ได้ให้ความหมาย การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การบริหารจัดการและดำเนินกิจกรรมตามภารกิจปกติของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะเป็นการสร้าง ความมั่นใจให้กับผู้รับบริการทางการศึกษาทั้งผู้รับบริการโดยตรง ได้แก่ ผู้เรียน ผู้ปกครอง และผู้รับบริการทางอ้อม ได้แก่ สถานประกอบการ ประชาชน และสังคมโดยรวมว่าการดำเนินงานของสถานศึกษาจะมีประสิทธิภาพและทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพ และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดการประกันคุณภาพมีแนวคิดอยู่บนพื้นฐานของการป้องกันไม่ให้เกิดการทำงานที่ไม่มีประสิทธิภาพ

ประสิทธิ์ พิมพิสาร (2552, หน้า 14) ให้ความหมายไว้ว่า การประกันคุณภาพการศึกษาหมายถึง การบริหารจัดการและการดำเนินกิจกรรมตามภารกิจปกติของสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะเป็นการสร้าง ความมั่นใจให้ผู้รับบริการทางการศึกษาว่า จะได้รับการให้บริการการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพได้มาตรฐาน

ยุทธชัย น้อยทรง (2552, หน้า 17) ให้ความหมายไว้ว่า การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง กระบวนการบริหารและการจัดการเรียนการสอนตามปกติของสถานศึกษาที่มีแผนงาน กิจกรรม การประเมินผลและติดตามตรวจสอบที่เป็นระบบสะท้อนถึงควมมีคุณภาพ โดยโรงเรียนร่วมกันพัฒนาปรับปรุงคุณภาพให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา เป็นการประเมินตนเองจากภายในโรงเรียนโดยบุคลากรของสถานศึกษาหรือโดยหน่วยงานต้นสังกัด

กนกพรพรรณ สุทธิวัฒน์ (2553, หน้า 13) ได้ให้คำนิยามว่า การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การบริหารจัดการที่ต้องมีการวางแผนอย่างเป็นระบบ มีการควบคุม มีการทบทวน ตรวจสอบ และปรับปรุงการปฏิบัติงานให้สามารถบรรลุถึงมาตรฐานที่เป็นข้อกำหนดที่คาดหวังไว้ เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง และสร้างความมั่นใจต่อผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและสังคมว่าสถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนที่จบการศึกษามีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา และเป็นที่ยอมรับของสังคม

พัทธานันท์ อร ยนต์ชัย (2555, หน้า) ให้ความหมายว่า การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง กิจกรรมการบริหารที่มีลักษณะเป็นระบบวงจร ประกอบด้วย การวางแผน การควบคุม การติดตามตรวจสอบ อันเป็นการดำเนินการตามระบบงานอย่างต่อเนื่องของสถานศึกษา ทั้งนี้เพื่อที่จะนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนให้ปรากฏคุณภาพ มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามมาตรฐานทางการศึกษาที่กำหนดไว้ ผู้เรียนที่สำเร็จการศึกษาแล้วมีคุณภาพและเป็นที่ยอมรับประจักษ์แก่สังคม

Cuttance (1994, pp. 18–23, อ้างอิงใน อรพิน ภิญญาภาศุทธิ (2549, หน้า 15) กล่าวว่า การประกันคุณภาพ หมายถึง กลยุทธ์ที่ได้วางแผนไว้อย่างเป็นระบบและการปฏิบัติที่ได้ออกแบบเพื่อรับประกันว่ากระบวนการได้รับการกำกับ ดูแล รวมถึงการปฏิบัติงานนั้น มุ่งไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้อยู่ตลอดเวลา

Murgatroyd, Stephen and Morgan, Colin (1994, p. 45) กล่าวว่า การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การดำเนินการเกี่ยวกับการกำหนดมาตรฐานคุณภาพ การศึกษาและกระบวนการตรวจสอบหรือการประเมินว่าเป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพ การศึกษามากน้อยเพียงไร

Hill (1998, p. 2, อ้างอิงใน อรพิน ภิญญาภาศุทธิ (2549, หน้า 15) กล่าวว่า การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นความพยายามในการบริหารจัดการ เพื่อให้เกิดคุณภาพ โดยมีการเปรียบเทียบกับมาตรฐาน

จากความหมายดังกล่าว ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ความหมายและสรุปได้ว่า การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง กระบวนการบริหารจัดการและการดำเนินกิจกรรมตามภารกิจปกติของสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง สร้างความมั่นใจให้ผู้รับบริการทางการศึกษา ทั้งผู้รับบริการโดยตรง ได้แก่ ผู้เรียน ผู้ปกครอง และผู้รับบริการทางอ้อม ได้แก่ สถานประกอบการ ประชาชน และสังคมโดยรวม

3. แนวคิดเกี่ยวกับการประกันคุณภาพทางการศึกษา

จากความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษากล่าวถึงการบริหารจัดการและการดำเนินกิจกรรมตามภารกิจปกติของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะเป็นการสร้างความมั่นใจให้ผู้รับบริการทางการศึกษาทั้งผู้รับบริการโดยตรง ได้แก่ สถานประกอบการ ประชาชนและสังคมโดยรวมว่าการดำเนินงานของสถานศึกษาจะมีประสิทธิภาพและทำให้ผู้เรียน มีคุณภาพหรือคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด โดยการประกันคุณภาพมีแนวคิดอยู่บนพื้นฐานของการป้องกันการดำเนินงานที่ด้อยประสิทธิภาพ

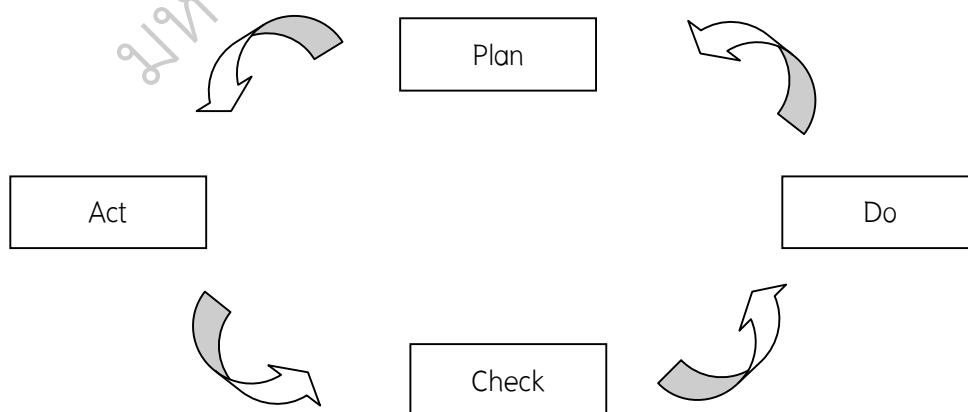
ดังนั้นเพื่อให้มีการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาตามความหมายข้างต้น ควรมีขั้นตอนการดำเนินงานตามแนวคิดเกี่ยวกับระบบการประกันคุณภาพทางการศึกษา ดังนี้

1. การควบคุมคุณภาพ เป็นการกำหนดมาตรฐานคุณภาพและการพัฒนาสถานศึกษาให้เข้าสู่มาตรฐาน
2. การตรวจสอบคุณภาพ เป็นการตรวจสอบและติดตามผลการดำเนินงานให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด
3. การประเมินคุณภาพ เป็นการประเมินคุณภาพของสถานศึกษาโดยหน่วยงานที่กำกับดูแลในเขตพื้นที่และหน่วยงานต้นสังกัดในส่วนกลาง ซึ่งถึงแม้จะเป็นบุคคลภายนอกแต่ก็ยังถือว่าเป็นการประเมินภายในเพราะดำเนินการโดยหน่วยงานที่อยู่ในสายการบริหารของสถานศึกษา ซึ่งจะดำเนินการตรวจเยี่ยมและประเมินสถานศึกษาเป็นระยะเวลา ตามที่กำหนดโดยหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อให้ความช่วยเหลือ และส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษามีการพัฒนาคุณภาพ อันเป็นการเตรียมความพร้อมก่อนรับการประเมินภายนอก จากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ซึ่งเป็นองค์การมหาชน

นอกจากนี้บนพื้นฐานของแนวคิดตามหลักการบริหาร การประกันคุณภาพภายในเป็นกระบวนการบริหารจัดการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพให้ เป็นไปตามมาตรฐานที่ต้องการ หลักการและกระบวนการบริหารดังกล่าว เป็นสิ่งที่ใช้ในการทำงานให้ประสบความสำเร็จ โดยจะต้องมีกระบวนการวางแผนการดำเนิน ดำเนินการตามแผน ตรวจสอบประเมินผล และนำผลการประเมินมาปรับปรุงงาน เพื่อให้การทำงาน ได้ผลและมีคุณภาพดี ในภาคธุรกิจอุตสาหกรรมและการบริการ การบริหารแบบเป็น

กระบวนการ สามารถสร้างประสิทธิภาพการพัฒนาปรับปรุงคุณภาพของสินค้าและบริการ ตลอดเวลา ทำให้เป็นที่พอใจของลูกค้า สำหรับการศึกษานั้นมุ่งให้เกิดที่ตัวผู้เรียนเป็น สำคัญอย่างไรก็ตามกระบวนการบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาก็สามารถนำ แนวคิดและกระบวนการข้างต้นมาใช้โดยปรับให้เหมาะสมกับกระบวนการพัฒนาการศึกษา คณะครูและผู้บริหารนับเป็นบุคลากรภายในที่สำคัญในการร่วมกันพัฒนาเด็กให้มีคุณภาพ ดีและจะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เป็นไปตามเป้าหมาย แนวคิดดังกล่าวประกอบไปด้วย การวางแผน (Plan) ว่าจะต้องทำอะไร การลงมือดำเนินการ (Do) การตรวจสอบ (Check) และการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง (Act) โดยเป็นไปแบบมีส่วนร่วมการประกัน คุณภาพภายในสถานศึกษาจึงเป็นกระบวนการที่บุคลากรทุกฝ่ายในสถานศึกษาร่วมกัน วางแผน กำหนดเป้าหมายและวิธีการลงมือทำตามแผนในทุกขั้นตอน มีการบันทึกข้อมูล เพื่อร่วมกันตรวจสอบผลงานหาจุดเด่น จุดอ่อน แล้วร่วมกันปรับปรุงแผนงานนั้นๆ โดย มุ่งหวังให้มีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการศึกษาที่เน้นคุณภาพของผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งจะทำให้สถานศึกษามีฐานข้อมูลที่เป็นจริงและมีความพร้อมต่อการตรวจสอบจาก หน่วยงานภายนอก

ความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดของระบบการประกันคุณภาพและแนวคิดตาม หลักการบริหาร ถ้าพิจารณาแนวคิดเกี่ยวกับระบบการประกันคุณภาพที่ประกอบด้วย การควบคุมและตรวจสอบคุณภาพกับหลักการบริหารที่เป็นระบบครบวงจร (PDCA) ซึ่งประกอบด้วยการร่วมกันวางแผน (P) ร่วมกันปฏิบัติตามแผน (D) ร่วมกันตรวจสอบ (C) และร่วมกันปรับปรุง (A) จะเห็นว่ามีความสอดคล้องกัน ดังภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 กระบวนการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องตามวงจร PDCA ที่มา : สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2549, หน้า 4)

จากภาพประกอบ 2 การควบคุมคุณภาพและการตรวจสอบคุณภาพก็คือ กระบวนการบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพตามหลักการบริหารนั่นเอง โดยการควบคุมคุณภาพคือ การที่สถานศึกษาต้องร่วมกันวางแผน และดำเนินการตามแผน เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามเป้าหมายและมาตรฐานการศึกษา ส่วนการตรวจสอบคุณภาพ คือการที่สถานศึกษาต้องร่วมกันตรวจสอบเพื่อพัฒนาปรับปรุงคุณภาพให้เป็นไปตามเป้าหมายและมาตรฐานการศึกษา เมื่อสถานศึกษามีการตรวจสอบตนเองแล้ว หน่วยงานในเขตพื้นที่และต้นสังกัดก็เข้ามาช่วยติดตาม และประเมินคุณภาพเพื่อให้ความช่วยเหลือในการพัฒนาปรับปรุงสถานศึกษา ซึ่งจะทำให้สถานศึกษามีความพร้อมในการพัฒนาคุณภาพอยู่เสมอ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2549, หน้า 4-5)

การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ได้มีสาระบัญญัติกำหนดให้สถานศึกษาการประกันคุณภาพภายในและให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพและยังสอดคล้องกับเป้าหมายการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองระหว่างปี พ.ศ.2552-2561 ที่มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา การเพิ่มโอกาสทางการศึกษา และการเรียนรู้ และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ทั้งนี้เพื่อให้คนไทยได้เรียนรู้การจัดการศึกษาต้องตระหนักและดำเนินการจนบรรลุผลสำเร็จในที่สุด (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักทดสอบทางการศึกษา, 2554, หน้า 2) โดยได้มีแนวคิดและหลักการที่สำคัญดังนี้

1. แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (2545, หน้า 2) ได้กล่าวถึง การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและได้มาตรฐานสอดคล้องกับความต้องการของบุคคล และสังคมมีความสำคัญอย่างยิ่ง ในการพัฒนาคน ซึ่งเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดของประเทศ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ความว่า สิทธิและเสรีภาพในการศึกษา มาตรา 49 บุคคลย่อมมีสิทธิ

เสมอทั้งในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ จึงมุ่งพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้ “เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้คู่คุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนดังกล่าว สถานศึกษาต้องมีการบริหารจัดการคุณภาพอย่างเป็นระบบต่อเนื่อง เริ่มจากการกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ และมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาอย่างชัดเจนเหมาะสม วางแผนพัฒนาคุณภาพและดำเนินงานตามแผนอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งตรวจสอบ ทบทวน ปรับปรุงแก้ไข และรายงานผลอย่างสม่ำเสมอ

ปัจจุบันการพัฒนาคุณภาพการศึกษาจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องบริหารจัดการการศึกษาในเชิงคุณภาพ โดยมีการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกลไกสำคัญที่เสริมและผลักดันให้กระบวนการทำงานในทุกระดับและบุคลากรที่เกี่ยวข้องดำเนินไปอย่างเป็นระบบมุ่งหน้าไปในทิศทางที่ได้ร่วมกันกำหนดไว้เพื่อบรรลุเป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้กำหนดไว้ชัดเจนในหมวด 6 เรื่องมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษามาตราที่ 47 ว่า ให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา การประกันคุณภาพการศึกษาจึงเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้เกี่ยวข้องว่าผู้เรียนทุกคนจะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพจากสถานศึกษา และมาตรา 48 ระบุว่า การประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการจัดการศึกษาที่สถานศึกษาต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเปิดเผยต่อสาธารณชน นอกจากนี้มาตรา 9 กำหนดให้สถานศึกษาทุกแห่งต้องได้รับการประเมินคุณภาพภายนอก อย่างน้อย 1 ครั้งในทุก 5 ปี และต้องเสนอผลการประเมินคุณภาพการศึกษาต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2. กระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ระบบการประกันคุณภาพการศึกษามีกระบวนการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารและครูในสถานศึกษามีการร่วมกันกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน โดยร่วมกันทำงานเป็นไปอย่างสัมพันธ์กัน 3 ประการ ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545, หน้า 2)

1. การพัฒนาคุณภาพ เป็นการดำเนินงานเพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาให้บรรลุถึงมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดไว้ (ทั้งระดับชาติ ระดับการศึกษาขั้น

พื้นฐาน ระดับเขตพื้นที่การศึกษา หรือระดับสถานศึกษาที่กำหนดขึ้นเพิ่มเติมตามบริบท หรือเอกลักษณ์ของสถานศึกษา) หัวใจที่สำคัญในการพัฒนาคุณภาพ คือ การสร้าง จิตสำนึกให้ทุกคนตระหนักถึงความจำเป็นของการทำงานเป็นกลุ่ม ทำงานอย่างเป็นระบบ และทุกคนต้องถือเป็นหน้าที่ปรับปรุงการทำงานอย่างต่อเนื่อง จัดทำข้อมูลสารสนเทศใน ส่วนที่รับผิดชอบใช้ข้อมูลสารสนเทศนั้นให้เป็นประโยชน์ในการพัฒนางานเป็นประจำ มีการ เก็บรวบรวมข้อมูล และจัดหมวดหมู่ข้อมูลสารสนเทศอย่างเป็นระบบ การพัฒนาคุณภาพ สถานศึกษาให้บรรลุถึงมาตรฐานที่กำหนดนั้นต้องมีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ (Strategic plan) คือการยกระดับคุณภาพผู้เรียนทุกด้าน มีการพัฒนาด้านปัจจัยให้สามารถใช้ได้อย่าง มีประสิทธิภาพ สรรหาให้เพียงพอ ดูแลรักษาให้ใช้ได้อยู่เสมอ ประการสำคัญต้องมีระบบ และกลไก การปฏิบัติงานตามแผน รวมทั้งติดตามกำกับดำเนินงานอย่างจริงจังและ ต่อเนื่อง

2. การติดตามตรวจสอบคุณภาพ เป็นการดำเนินงานเพื่อช่วยเหลือ

สนับสนุนกำกับติดตามความก้าวหน้า และยืนยันการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของ สถานศึกษาให้เป็นไปตามเป้าหมายและบรรลุตามมาตรฐานที่กำหนด โดยการติดตาม ตรวจสอบคุณภาพสามารถดำเนินงานในแต่ละระดับ ดังนี้

2.1 การติดตามตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษา โดยสถานศึกษาตั้ง คณะทำงานขึ้นเพื่อรวบรวมข้อมูลสารสนเทศ การดำเนินงาน/โครงการ ตลอดปีการศึกษา ทั้งทางด้านการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน คุณภาพการจัดการเรียนการสอน คุณภาพการ บริหารและการจัดการศึกษา และด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ จัดทำเป็นระบบ ข้อมูลสารสนเทศที่สามารถนำไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาได้ทันที และเป็น ข้อมูลสำหรับประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาได้

2.2 การติดตามตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษา โดยสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบสถานศึกษา เพื่อให้การส่งเสริม สนับสนุนและ ช่วยเหลือให้สถานศึกษาสามารถดำเนินการพัฒนาคุณภาพไปสู่เป้าหมายตามมาตรฐานที่ กำหนดให้

2.3 การติดตามตรวจสอบและประเมินผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ในภาพรวมระดับประเทศ โดยหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบ คือ สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาประกอบการกำหนดนโยบาย เพื่อส่งเสริม สนับสนุนและผลักดันให้สถานศึกษามีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง กำหนดมาตรฐานเพื่อ

ยกระดับคุณภาพสถานศึกษาที่ไม่ผ่านเกณฑ์ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมระหว่างสถานศึกษา เพื่อเพิ่มพูนศักยภาพสถานศึกษาให้บริหารและจัดการศึกษาได้อย่างเต็มที่

3. การประเมินและรับรองคุณภาพ เป็นการดำเนินงานเพื่อตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษา โดยแบ่งเป็น 2 ส่วนที่เกี่ยวข้องกันดังนี้

3.1 การประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา จากการติดตามตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษา สถานศึกษานำข้อมูลสารสนเทศมาประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด จัดทำเป็นรายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปีของสถานศึกษารายงานต่อคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานต้นสังกัด และรายงานต่อสาธารณชน

3.2 การประเมินเพื่อรับรองมาตรฐานการศึกษา การประเมินในส่วนนี้ เป็นการดำเนินงานโดยองค์กรภายนอกกระทรวงศึกษาธิการ ได้แก่ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ซึ่งเป็นองค์กรมหาชน ทำหน้าที่ประเมินและให้การรับรองว่าสถานศึกษาจัดการศึกษาได้ตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดในทุกๆ 5 ปี ผลจากการประเมินในภาพรวม จะนำเสนอรัฐบาล เพื่อนำไปใช้ในการพิจารณาจัดสรรงบประมาณ การกำหนดทิศทางการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาเพื่อให้ทัดเทียมนานาชาติ อารยประเทศ การดำเนินการทั้ง 3 ประการ เป็นกระบวนการที่มีความสัมพันธ์และส่งผลซึ่งกันและกันโดยเฉพาะการติดตามตรวจสอบคุณภาพสามารถดำเนินการได้ทั้งในส่วนการพัฒนาคุณภาพและประเมินคุณภาพ

3. ระบบและองค์ประกอบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา

ระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา (Internal Quality Assurance) เป็นระบบที่สถานศึกษาสร้างความมั่นใจ (Assure) แก่ผู้รับบริการทั้งผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน ตลอดจนองค์กรหรือสถานประกอบการที่รับผู้เรียนเข้าศึกษาต่อหรือทำงาน ว่าสถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาให้มีคุณภาพได้ตามมาตรฐานที่สถานศึกษา กำหนด ผู้สำเร็จการศึกษา มีความรู้ความสามารถมีทักษะ และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่หลักสูตรกำหนดและสังคมคาดหวัง สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข รวมทั้งสร้างประโยชน์ให้แก่ครอบครัวและชุมชนตามความเหมาะสม ด้วยการบริหารจัดการที่มีคุณภาพทั้งองค์กรโดยใช้หลักการมีส่วนร่วม บุคลากรในสถานศึกษา โดยเฉพาะครูและผู้บริหารตระหนักถึงเป้าหมาย คือ ผลประโยชน์ที่เกิดกับผู้เรียนเป็นอันดับแรก ระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา จึงเป็นกระบวนการสำคัญประการ

หนึ่งในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาที่ผู้เกี่ยวข้องสามารถตรวจสอบได้และถูกกำหนดให้สถานศึกษาทุกแห่งต้องดำเนินการตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และประกาศกฎกระทรวงดังกล่าวข้างต้น

ดังนั้น การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษา จึงยึดหลักการ 3 ประการ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักทดสอบทางการศึกษา, 2553, หน้า 9 – 13) ดังนี้

1. การกระจายอำนาจ (Decentralization) สถานศึกษามีอิสระและมีความคล่องตัวในการบริหาร และตัดสินใจดำเนินงานทั้งด้านการบริหารงาน วิชาการ งบประมาณ บุคลากร และทรัพยากร การจัดตั้งอำนาจความสะดวกและผู้สอนทำบทบาทหน้าที่ในการสอนจัดกิจกรรมและพัฒนาสื่อเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนให้บรรลุตามจุดหมายของหลักสูตรได้อย่างเต็มที่ที่สามารถจัดการศึกษาได้สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ ความต้องการของชุมชนและสังคมได้มากที่สุด

2. การเปิดโอกาสการมีส่วนร่วมในการทำงาน (Participation) หน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ประกอบการ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ประชาชนชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนทั้งในฐานะเป็น คณะกรรมการสถานศึกษาหรือคณะทำงานในส่วนอื่นๆ ของสถานศึกษา โดยมีการร่วมกันคิด ตัดสินใจสนับสนุน ส่งเสริม และติดตามตรวจสอบการดำเนินงาน ตลอดจนร่วมภาคภูมิใจในความสำเร็จของสถานศึกษา

3. การแสดงภาระที่รับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ (Accountability) มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาเป็นเป้าหมาย ที่ผู้เรียน ผู้ปกครองและชุมชนต้องได้รับรู้เพื่อการพัฒนาร่วมกัน และเพื่อการติดตามตรวจสอบการดำเนินงานของสถานศึกษาว่าสามารถนำพาผู้เรียนไปสู่มาตรฐานที่ได้กำหนดร่วมกันไว้หรือไม่ จากเป้าหมายและจุดเน้นการพัฒนาดังกล่าว สถานศึกษาต้องสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา (School Improvement Plan) เลือกกลวิธีการพัฒนาที่เหมาะสม และสามารถทำให้เกิดผลได้อย่างเป็นรูปธรรม มีการประชาสัมพันธ์เป้าหมายและจุดเน้นที่ต้องการพัฒนาให้ทุกฝ่ายได้รับรู้ เพื่อเป็นสัญญาประชาคมและเพื่อให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีทิศทางการทำงานที่ชัดเจนสู่เป้าหมายเดียวกัน

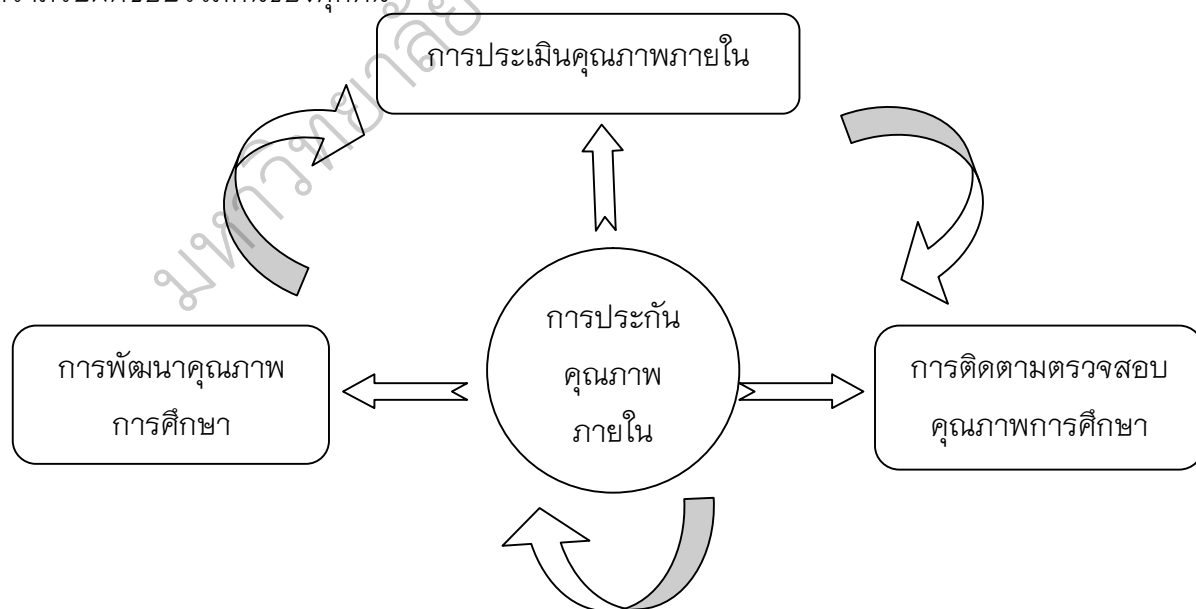
จากหลักการดังกล่าวข้างต้นการประกันคุณภาพการศึกษาจึงมีกระบวนการดำเนินการที่สัมพันธ์ต่อเนื่องกัน 3 ชั้น ดังนี้

1. การประเมินคุณภาพภายใน เป็นการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษา การติดตามและตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา กระทำโดย บุคลากรของสถานศึกษา หรือโดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือโดยหน่วยงานต้นสังกัดที่มีหน้าที่กำกับดูแลสถานศึกษา

ทั้งนี้ เพื่อนำผลจากการประเมินไปใช้ในการวางแผนพัฒนากิจกรรม/โครงการพัฒนาที่จัดทำขึ้นตั้งอยู่บนฐานความจริง มีความเป็นไปได้และสำเร็จผลในเวลาอันเหมาะสม

2. การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา เป็นกระบวนการติดตาม ตรวจสอบความก้าวหน้าของการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาและจัดทำรายงานการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา พร้อมทั้งเสนอแนะมาตรการเร่งรัดการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

3. การพัฒนาคุณภาพการศึกษา เป็นกระบวนการพัฒนาการศึกษาเข้าสู่คุณภาพที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ โดยมีการกำหนดมาตรฐานการศึกษา การจัดระบบและโครงสร้าง การวางแผนและการดำเนินงานตามแผน รวมทั้งสร้างจิตสำนึกให้เห็นว่าการพัฒนาคุณภาพการศึกษาจะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องและเป็นความรับผิดชอบร่วมกันของทุกคน

ภาพประกอบ 3 องค์ประกอบของระบบประกันภายในของสถานศึกษา

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน,

สำนักทดสอบทางการศึกษา (2554, หน้า 12)

ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในจึงเป็นความรับผิดชอบของสถานศึกษาซึ่งเป็นหน่วยงานรับผิดชอบการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนโดยตรง โดยสถานศึกษาร่วมมือกับชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เขตพื้นที่การศึกษา ภายใต้การกำกับดูแลและสนับสนุนส่งเสริม ของหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อสร้างความมั่นใจที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักวิชา ข้อมูลหลักฐานที่ตรวจสอบได้ และการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายว่าผู้เรียนทุกคนควรจะได้รับการบริหารจัดการการศึกษาที่มีคุณภาพจากสถานศึกษาเพื่อการพัฒนาความรู้ความสามารถและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้

4. หลักเกณฑ์และวิธีการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา

ตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบหลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ.2553 ได้กำหนดหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในให้สถานศึกษาดำเนินการโดยยึดหลักการมีส่วนร่วมของชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชนดังต่อไปนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553, หน้า 26)

1. การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา
2. การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา
3. การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ
4. การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา
5. การจัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา
6. การจัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา
7. การจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน
8. การจัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

จะเห็นได้ว่าระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาในส่วนของการศึกษาขั้นพื้นฐานนั้น ได้กำหนดหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติไว้เพื่อให้สถานศึกษามีการกำหนดเป้าหมาย ซึ่งได้แก่มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา มีการพัฒนาและประเมินตนเองอย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี ใช้กระบวนการบริหารที่ดี สร้างการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายในการบริหารและจัดการศึกษา มุ่งให้การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเป็นการ

ประกันคุณภาพการจัดการเรียนรู้ที่คำนึงถึงผลอันเกิดกับผู้เรียนเป็นสำคัญที่สุด รายละเอียดกำหนดไว้ดังนี้

1. การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา มาตรฐานการศึกษาเป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะ คุณภาพที่พึงประสงค์ และมาตรฐานที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาทุกแห่งและเพื่อใช้เป็นหลักในการเทียบเคียงสำหรับการส่งเสริมและกำกับดูแลการตรวจสอบการประเมินผล และการประกันคุณภาพทางการศึกษา มาตรฐานการศึกษาที่มีอยู่ในปัจจุบันมีหลายระดับ เช่น มาตรฐานการศึกษาของชาติ มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานการศึกษาปฐมวัย มาตรฐานการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มาตรฐานการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา อีกทั้งยังมีการกำหนดมาตรฐานขึ้นหลายประเภท เช่น มาตรฐานการแนะแนว มาตรฐานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มาตรฐานลูกเสือเนตรนารี มาตรฐานการบริหารและการจัดการศึกษาโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน เป็นต้น แต่หากพิจารณาอย่างละเอียดจะเห็นว่ามาตรฐานทั้งหลายนั้นมีวัตถุประสงค์เฉพาะ และมีเป้าหมายคือ คุณภาพผู้เรียนเป็นสำคัญ

ตามกฎกระทรวงได้กำหนดไว้ว่า การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษานั้นต้องกำหนดให้สอดคล้อง มาตรฐานการศึกษาของชาติ เอกลักษณ์ของสถานศึกษาและมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด และต้องครอบคลุมสาระการเรียนรู้และกระบวนการเรียนรู้ รวมทั้งคำนึงถึงศักยภาพของผู้เรียน ชุมชน และท้องถิ่นด้วย

ดังนั้น สถานศึกษาจึงต้องวิเคราะห์มาตรฐานการศึกษาของชาติ มาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งระดับปฐมวัย มาตรฐานการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มาตรฐานคุณภาพผู้เรียนตามหลักสูตรของสถานศึกษา ท้องถิ่น และที่ชุมชนได้คาดหวัง เช่น ความมีสำนึกรักบ้านเกิด การเป็นยุวเกษตรกร การอนุรักษ์อาชีพท้องถิ่น/พื้นบ้าน การมีทักษะอาชีพ ความสามารถ เฉพาะทางด้านใดด้านหนึ่ง เป็นต้น นำมาสังเคราะห์และหลอมรวมกำหนดเป็นมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา อย่างไรก็ตามสถานศึกษาต้องพึงตระหนักเสมอว่ามาตรฐานที่เกี่ยวกับคุณภาพผู้เรียนเป็นเป้าหมายสูงสุดในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

2. การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา แผนเป็นเอกสารที่แสดงโครงการ/กิจกรรม วิธีการที่ได้ผ่านการคิดมาแล้วล่วงหน้า โดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายร่วมกันคิดพิจารณา อย่างละเอียดรอบคอบ สำหรับเป็นเครื่องชี้นำการดำเนินการใดๆ ที่สอดคล้องกับเป้าหมาย วิสัยทัศน์ พันธกิจขององค์กร การวางแผนมักมีการกำหนดวัตถุประสงค์เป้าหมาย และกรอบเวลาของการดำเนินการตามแผนอย่างชัดเจน สถานศึกษาต้องมีการจัดทำแผน 2 ประเภท คือ

2.1 แผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งเป็นแผนที่ มีระยะเวลาพัฒนาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา อาจเป็นแผน 3 ปี แผน 4 ปี หรือ 5 ปี แล้วแต่ความเหมาะสมตามบริบทของสถานศึกษา แผนประเภทนี้จะสะท้อนกระบวนการวางแผนเชิงกลยุทธ์ที่จะใช้ในการพัฒนาหรือปรับปรุงเพื่อนำไปสู่เป้าหมายได้คุณภาพตามมาตรฐานที่วางไว้

2.2 แผนปฏิบัติการประจำปี (Action Plan) ซึ่งมาจากแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเพื่อการดำเนินงานเป็นรายปี แผนปฏิบัติการประจำปีแต่ละปีควรมีจุดเน้นที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม นอกจากความชัดเจนในการดำเนินกิจกรรมตามกรอบเวลา สถานที่ งบประมาณ ผู้รับผิดชอบแล้ว สถานศึกษาต้องกำหนดกิจกรรมการติดตามตรวจสอบการดำเนินงาน ความก้าวหน้าของการดำเนินงาน การปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ ราบรื่น มีการประเมินตนเอง อันนำไปสู่การได้ข้อมูลสารสนเทศเพื่อนำไปเขียนรายงานการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาต่อไป

การจัดทำแผนการจัดการศึกษาของสถานศึกษาต้องผ่านการคิดและวิเคราะห์เชิงกลยุทธ์มาแล้วอย่างรอบด้านและรอบคอบโดยอาจใช้วิธี SWOT Analysis Balanced Scorecard หรือวิธีอื่นๆ ที่สถานศึกษาเห็นว่าเหมาะสมสำหรับเป็นเข็มทิศชี้นำการดำเนินงานตามกลยุทธ์ เพื่อนำไปสู่การบรรลุตามวิสัยทัศน์และมาตรฐานการศึกษาที่สถานศึกษาวางเป้าหมายไว้ ส่วนการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีจะมีการระบุวัตถุประสงค์เป้าหมาย การจัดสรรทรัพยากร และกรอบเวลาของการดำเนินงานตามแผนอย่างชัดเจน

ในการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา สถานศึกษาสามารถตรวจสอบตนเองได้ว่าเป็นแผนพัฒนาที่มีคุณภาพหรือไม่ โดยพิจารณาจากประเด็นที่กฎกระทรวงกำหนดให้ต้องดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการที่จำเป็นของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ
2. กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย และความสำเร็จของการพัฒนา ให้อย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม
3. กำหนดวิธีดำเนินงานที่มีหลักวิชา ผลการวิจัยหรือข้อมูลเชิงประจักษ์ ที่อ้างอิงได้ ให้ครอบคลุมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ การส่งเสริมการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล การพัฒนาบุคลากรและการบริหารจัดการ เพื่อนำไปสู่มาตรฐานการศึกษาที่กำหนดไว้
4. กำหนดแหล่งวิทยากรภายนอกที่ให้การสนับสนุนทางวิชาการ
5. กำหนดบทบาทหน้าที่ให้บุคลากรของสถานศึกษา และผู้เรียนรับผิดชอบและดำเนินการตามที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ
6. กำหนดบทบาทหน้าที่และแนวทางการมีส่วนร่วมของบิดา มารดา ผู้ปกครอง และองค์กรชุมชน
7. กำหนดการใช้งบประมาณและทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ
8. จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี

3. การจักระบบบริหารสารสนเทศ การพัฒนาสถานศึกษาให้บรรลุตามมาตรฐานที่สถานศึกษากำหนดไว้มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องจักระบบการบริหารสถานศึกษาและระบบสารสนเทศเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้

3.1 การจักระบบบริหารและสารสนเทศ สถานศึกษาสามารถจักระบบบริหาร โดยอาศัยแนวคิด ทฤษฎี หรือผลงานวิจัยที่มีความเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาโดยเน้นการมีส่วนร่วมของบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ใช้เทคนิคการบริหารและการจัดการให้ดำเนินงานบรรลุเป้าหมาย เช่น การใช้วงจรพัฒนาคุณภาพ (PDCA : Plan Do Check Act) ของเดมิ่ง (TQM) เป็นต้น

การจัดโครงสร้างการบริหารสถานศึกษาควรจัดให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา และหน่วยงานต้นสังกัดที่มีการแบ่งงานเป็น 4 ด้าน ได้แก่ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป ทั้งนี้การบริหารงานตามโครงสร้างของสถานศึกษาสถานศึกษาที่มีขนาดใหญ่หรือใหญ่พิเศษ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการจัดการหลายระดับหลายฝ่าย นับตั้งแต่ระดับบริหาร/อำนวยการระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ระดับชั้น หรือมีการตั้งคณะทำงานเฉพาะขึ้น เพื่อรับผิดชอบงาน เป็นคราวๆ ไป สถานศึกษาขนาดกลางซึ่งดูจะมีความคล่องตัวมากที่สุดก็จำเป็นต้องมีการแต่งตั้งคณะกรรมการกำหนดผู้รับผิดชอบงานที่เหมาะสม เน้นการทำงานร่วมกันเป็นทีมให้มากที่สุดสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็กควรเน้นลักษณะการทำงานแบบบูรณาการ เช่น รวมนงานวิชาการและงานงบประมาณไว้ด้วยกัน เพราะงานทุกชนิดต้องเกี่ยวข้องกับการใช้เงิน หรือรวบรวมนงานวิชาการกับงานบุคลากร เพราะการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนต้องเกี่ยวข้องกับผู้เรียน ครูทุกคนต้องทำงานบริหารทั่วไปได้ เป็นต้น การทำงานในรูปคณะกรรมการอาจมีความจำเป็นน้อยมากสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก เพราะบุคลากรมีอยู่เพียงไม่กี่คน ดังนั้น ทุกคนจึงต้องมีแผนการทำงานของตนเองควบคู่กับแผนการสอนด้วย เพื่อเป็นการตรวจสอบการทำงานเป็นระยะตามวงจรคุณภาพ มีการปรับปรุงงานทันทีที่ไม่ทำให้งานค้างคั่ง จึงมีเวลาให้กับการพัฒนาการเรียนการสอนได้เต็มที่

3.2 การจัดระบบสารสนเทศ สถานศึกษาควรมีการจัดระบบสารสนเทศให้เป็นหมวดหมู่ครอบคลุมและเพียงพอต่อการนำไปใช้ในการวางแผนการจัดการศึกษา สืบค้นได้ง่ายและรวดเร็ว ผู้รับผิดชอบที่ดูแลสารสนเทศของสถานศึกษาต้องทำงานอย่างมีระบบ โดยมีการกำหนดกรอบการเก็บข้อมูลเฉพาะที่จำเป็นวางแผนการเก็บข้อมูล ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคลากรทุกฝ่าย เพื่อความตระหนักถึงความจำเป็นในการเก็บข้อมูลและสารสนเทศ เพื่อให้เกิดความร่วมมือและให้ข้อมูลที่ต้องการ ข้อมูลและสารสนเทศทั้งหลายล้วนต้องได้จากครูและบุคลากรทุกคนในสถานศึกษาทั้งสิ้น เมื่อมีความเข้าใจที่ถูกต้อง การได้มาซึ่งข้อมูลก็จะเป็นเรื่องถูกต้องและได้รับข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน

การศึกษาของสถานศึกษามีหลายด้าน เช่น ข้อมูลและสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียน วิธีการ/รูปแบบ/นวัตกรรมจัดการเรียนการสอนของครู วิธีการ/รูปแบบการสอนของครู วิธีการ/รูปแบบการบริหารจัดการของสถานศึกษา การมีส่วนร่วมพัฒนา การจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษา สถิติ และผลการใช้แหล่งเรียนรู้ในและนอก

สถานศึกษา วิธีการ/จำนวนครั้ง/จำนวนโครงการที่สถานศึกษาและชุมชนร่วมกันพัฒนา สร้างให้เกิดองค์กรแห่งการเรียนรู้ในชุมชน เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตามข้อมูลและสารสนเทศที่ นับว่ามีความสำคัญและจำเป็นที่สุด คือ ข้อมูลและสารสนเทศที่เกี่ยวกับผู้เรียน สถานศึกษาจะต้องจัดเก็บข้อมูลและสารสนเทศเกี่ยวกับผู้เรียนเป็นรายบุคคล และต้องทำ ให้เป็นปัจจุบันในทุกภาคเรียนเพื่อวางแผนและปรับปรุงการดำเนินงานได้ทันเหตุการณ์ การ มีระบบข้อมูลและสารสนเทศจึงนับได้ว่ามีประโยชน์อย่างแท้จริง

การจัดเก็บข้อมูลและสารสนเทศสามารถจัดเก็บในรูปแบบของแฟ้มเอกสารหรือ จัดเก็บโดยใช้ระบบต่างๆ จากคอมพิวเตอร์ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับจำนวนผู้เรียนและบุคลากรของ สถานศึกษา ปัจจุบันสถานศึกษาขนาดใหญ่ใช้คอมพิวเตอร์ช่วยในการบันทึกข้อมูล ประมวลผลแล้วสรุปเป็นสารสนเทศเพื่อการใช้งานได้ทันทีเช่นเดียวกัน สถานศึกษาขนาด กลางและขนาดเล็กซึ่งมีบุคลากรไม่เพียงพอควรใช้คอมพิวเตอร์ในการเก็บข้อมูลและ สารสนเทศเช่นเดียวกัน

4. การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา
แผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษานั้นมีเพื่อให้ทุกคนทุกฝ่ายมีเป้าหมายและแนว ทิศทางการดำเนินงานที่ไม่ขัดแย้งกัน แต่แผนจะไม่มีคามหมายถ้าการดำเนินงานของ บุคลากรในสถานศึกษาไม่ดำเนินงานตามแผน ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำทาง วิชาการควบคู่กับการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพและระบบคุณธรรมย่อมสร้างคนที่มี คุณภาพได้ไม่ยากนัก ผู้บริหารจะทำหน้าที่จัดสิ่งอำนวยความสะดวกสนับสนุนทรัพยากร ต่างๆ เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ดูแล กำกับ ติดตาม และนิเทศงานของบุคลากรทุกคนทุกฝ่าย เพื่อกระตุ้นและส่งเสริมให้ปฏิบัติงาน ตามแผนที่กำหนดไว้ให้มีความสำคัญ การดำเนินงานและปรับปรุงงานอย่างต่อเนื่อง ครูต้อง ทำหน้าที่จัดการเรียนการสอนอย่างเต็มศักยภาพและเต็มเวลา บริหารเวลาในการ ปฏิบัติงานตามแผนงาน/ตามโครงการ/กิจกรรมที่กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปีได้ อย่างเหมาะสมและบรรลุผลสำเร็จตามแผนทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการจัดทำรายงานผลการ ดำเนินงานตามแผน/โครงการ/กิจกรรม ซึ่งทุกคนที่เกี่ยวข้องจะปฏิบัติหน้าที่และบทบาท ของตนเองได้อย่างดีที่สุด และภาคภูมิใจในความสำเร็จร่วมกัน ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา จึงเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาสถานศึกษา ผู้บริหารจึงควรเป็นผู้นำในการปฏิบัติงาน ตามแผน/โครงการ/กิจกรรมที่กำหนดไว้รวมทั้งมีการส่งเสริม สนับสนุน กำกับ ติดตาม และให้ความช่วยเหลือแก่บุคลากรทุกคนทุกฝ่ายให้สามารถปฏิบัติงานได้บรรลุตาม

วัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้

5. การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาเป็นกระบวนการติดตามตรวจสอบความก้าวหน้าของการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษารวมถึงการจัดทำรายงานการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาพร้อมทั้งเสนอแนะมาตรการเร่งรัดการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ในการติดตามตรวจสอบความก้าวหน้าของการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษานั้น สถานศึกษาจำเป็นต้องมีการเก็บรวบรวมข้อมูลและสารสนเทศที่ต่อเนื่อง เพื่อให้เห็นการปฏิบัติงานที่ดีขึ้นหรือกำลังถดถอยลง และควรมีการปรับปรุงแก้ไขหรือเร่งพัฒนาในเรื่องใดบ้าง การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาจึงควรกระทำทุกปีถือเป็นการประเมินตนเองของสถานศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบต่อเนื่อง การดำเนินงานทำได้ทั้งระหว่างและหลังการดำเนินงานโดยความร่วมมือของบุคลากรในสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับคุณภาพผู้เรียนเป็นอันดับแรกและเชื่อมโยงถึงมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาในด้านอื่นๆ รวมถึงเอกลักษณ์ของสถานศึกษาด้วย

ผลการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาในแต่ละครั้งเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ให้กับผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายในการปรับปรุง และพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษาด้านการจัดประสบการณ์เรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ การส่งเสริมการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล การพัฒนาบุคลากร และการบริหารจัดการ เพื่อนำไปสู่มาตรฐานการศึกษาที่กำหนดไว้

นอกจากนี้กฎกระทรวงยังกำหนดให้หน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษามีหน้าที่ในการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาอีกทางหนึ่งด้วย โดยให้ดำเนินการติดตามตรวจสอบอย่างน้อยหนึ่งครั้งในทุกสามปี ทั้งนี้ในส่วน of สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาภายในเขตพื้นที่ เพื่อให้สถานศึกษาทุกแห่งได้รับการตรวจสอบคุณภาพและได้รับประโยชน์จากการติดตามตรวจสอบครบถ้วน กรณีเขตพื้นที่การศึกษาใดมีสถานศึกษาในความดูแลรับผิดชอบจำนวนไม่มากควรมีการติดตามตรวจสอบเป็นประจำทุกปี

ส่วนเขตพื้นที่การศึกษาที่มีสถานศึกษาอยู่ในความดูแลรับผิดชอบจำนวนมาก สามารถตรวจสอบให้ครบได้ภายใน 3 ปี ก็ควรมีการประสานงานโดยอาศัยบุคลากร/ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ ความสามารถมาร่วมปฏิบัติได้ ควรมีการแต่งตั้งคณะทำงานในการออกติดตามตรวจสอบ มีการกำหนดกรอบการตรวจสอบที่ชัดเจน ซึ่งประเด็นการตรวจสอบต้องสอดคล้องกับระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา มีการแจ้งผลการตรวจสอบต่อสาธารณชนทราบด้วยประโยชน์จากการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาโดยเขตพื้นที่การศึกษาอย่างสม่ำเสมอจะทำให้ผู้ปกครอง ชุมชน หรือแม้แต่ผู้เรียนเองรับรู้ถึงปัญหาอุปสรรคการดำเนินงานพัฒนาสถานศึกษา และหาทางปรับปรุงและพัฒนาาร่วมกัน รวมทั้งนำผลการตรวจสอบคุณภาพไปปรับแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาหรือแผนปฏิบัติการประจำปี และใช้เป็นข้อมูลเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอกด้วย

6. การประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาเป็นกระบวนการประเมินผลการดำเนินงานของสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาที่กระทำโดยบุคลากรภายในหรือผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง การประเมินคุณภาพภายในถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารจัดการ เพื่อที่จะได้ทราบขีดความสามารถในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาว่าบรรลุตามเป้าหมายหรือมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาหรือไม่ นำผลการประเมินไปแก้ไขข้อบกพร่องได้ทันทีเพื่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (Continuous Improvement) การประเมินภายในถือเป็นกระบวนการตรวจสอบการทำงานของสถานศึกษาหรือการประเมินตนเอง

การประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาควรยึดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาเป็นหลักแต่อย่างไรก็ตามควรสะท้อนภาพความสำเร็จที่ชัดเจนอย่างน้อย 2 ด้าน ดังนี้

1. คุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรของสถานศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนในทุกระดับชั้น พฤติกรรมการแสดงออกของผู้เรียน โดยระบุได้ถึงกลุ่มผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษ กลุ่มผู้เรียนที่มีความเสี่ยง กลุ่มผู้เรียนที่มีปัญหาในการอ่าน คิด วิเคราะห์และเขียน กลุ่มผู้เรียนที่มีคุณลักษณะยังไม่เป็นไปตามที่พึงประสงค์ เพราะข้อมูลจากการประเมินเหล่านี้จะสะท้อนให้เห็นว่าการจัดการศึกษาของสถานศึกษาประสบผลสำเร็จตามที่กำหนดไว้หรือไม่

อันไปสู่การปรับปรุงการบริหารจัดการต่อไป

2. คุณภาพการศึกษาด้านการบริหารจัดการของสถานศึกษา

สถานศึกษาสามารถดำเนินการประเมินคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาที่สถานศึกษากำหนดไว้แล้วในทุกมาตรฐานด้วยวิธีการที่หลากหลายและเหมาะสมกับสิ่งแวดล้อมกับสิ่งที่ต้องการประเมิน เช่น ใช้การสังเกต การสัมภาษณ์ การตรวจสอบจากเอกสารหรือข้อมูลเชิงประจักษ์ เป็นต้น

7. การจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน จากการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา สถานศึกษาสามารถสรุปและจัดทำรายงานผลการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาและถือว่าเป็นรายงานประจำปีของสถานศึกษาได้ ทั้งนี้เพื่อไม่ให้อาจารย์ต้องมีการประเมินในการจัดทำรายงานหลายเล่ม การจัดทำรายงานประจำปีถือเป็นเรื่องปกติที่สถานศึกษาต้องจัดทำหลังการจัดการจัดการศึกษาผ่านไปแต่ละปี ทั้งนี้นอกจากเพื่อนำเสนอต่อคณะกรรมการสถานศึกษา หน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแล้วสถานศึกษาต้องเปิดเผยรายงานนั้นต่อสาธารณชนด้วย รายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษานี้จะนำไปเป็นฐานข้อมูลและหลักฐานยืนยันการพัฒนาสถานศึกษาสำหรับรับการประเมินคุณภาพภายนอกด้วย

สถานศึกษาสามารถกำหนดรูปแบบของรายงานประจำปีได้ตามความเหมาะสม โดยใช้ภาษาที่อ่านเข้าใจง่ายนำเสนอทั้งข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพสาระสำคัญอาจแบ่งออกเป็น 4 ส่วน คือ ข้อมูลพื้นฐาน แผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาผลการพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา และสรุปผลการพัฒนาและการนำไปใช้

8. การพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง หมายถึง ความยั่งยืนของการดำเนินงานโครงการกิจกรรมตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มีการปรับเปลี่ยนในทางที่ดีขึ้นอย่างสม่ำเสมอ มีการใช้ผลการประเมินคุณภาพภายใน ผลการตรวจสอบคุณภาพผลการประเมินอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องมาเป็นฐานวางแผนพัฒนาทุกระยะหรือทุกรอบการพัฒนากระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษานั้น สถานศึกษาต้องยึดคุณภาพที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ มาตรฐานการศึกษาระดับชั้นพื้นฐาน โดยมีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาเอง จัดระบบและโครงสร้างที่เหมาะสมวางแผนและดำเนินงานตามแผนด้วยจิตสำนึกที่ว่า “การพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นภาระงานปกติที่ทุกคนจะต้องรับผิดชอบผลที่เกิดขึ้นร่วมกัน การดำเนินงานมีความก้าวหน้า

อย่างต่อเนื่อง ส่งผลถึงคุณภาพผู้เรียนทั้งสถานศึกษา”

การทำให้คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาพัฒนาอย่างต่อเนื่องนั้น
สถานศึกษาควรคำนึงถึงต่อไปนี้

1. สร้างจิตสำนึก การพัฒนาให้เกิดขึ้นกับครูและบุคลากรทุกคนใน
สถานศึกษา โดยถือว่าการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาเป็น
วัฒนธรรมการทำงานปกติของสถานศึกษา
2. กำหนดมาตรฐานการศึกษาที่แสดงถึงอัตลักษณ์ของสถานศึกษา
อย่างเด่นชัดเพื่อสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของของสถานศึกษา ร่วมกันจัดระบบและโครงสร้างที่
เหมาะสม วางแผนและดำเนินงานตามแผนตามรอบระยะเวลาที่เหมาะสมและปฏิบัติอย่าง
ต่อเนื่อง
3. นำผลประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาจากการประเมิน
ตนเอง หรือจากหน่วยงานต้นสังกัดไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดย
ยอมการใช้ข้อมูลและสารสนเทศอย่างชาญฉลาด
4. พัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ (Learning
Organization) โดยครูและบุคลากรทุกคนในสถานศึกษาต้องเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้
กล่าวคือ รู้จักพัฒนาตนเอง ใฝ่เรียนรู้ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และแบ่งปันความรู้
ตลอดเวลา เกิดทีมผู้เชี่ยวชาญในเรื่องต่างๆ อย่างหลากหลายจนได้รับการยอมรับจาก
ผู้เกี่ยวข้อง มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์และแลกเปลี่ยนความรู้กับองค์กร มีนวัตกรรม
ใหม่ๆ ที่สถานศึกษาจัดทำขึ้น

5. มาตรฐานการศึกษา

มาตรฐานการศึกษา หมายความว่า ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะ
คุณภาพที่พึงประสงค์และมาตรฐานที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาทุกแห่ง และเพื่อให้
ใช้เป็นหลักในการเทียบเคียงสำหรับการส่งเสริมและกำกับดูแล การตรวจสอบ การ
ประเมินผลและการประกันคุณภาพทางการศึกษา ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนด
มาตรฐานการศึกษา เพื่อการพัฒนา ส่งเสริม สนับสนุน กำกับดูแล และติดตามตรวจสอบ
คุณภาพการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542, หน้า 2) ดังนี้

5.1 มาตรฐานการศึกษาปฐมวัย

มาตรฐานการศึกษาปฐมวัยเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาประกอบด้วย 11 มาตรฐาน 51 ตัวบ่งชี้ ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545, หน้า 17-22)

มาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียน

มาตรฐานที่ 1 เด็กมีพัฒนาการด้านร่างกาย ประกอบด้วย 4

ตัวบ่งชี้ คือ

ตัวบ่งชี้ที่ 1.1 มีน้ำหนักส่วนสูงเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน

ตัวบ่งชี้ที่ 1.2 มีทักษะการเคลื่อนไหวตามวัย

ตัวบ่งชี้ที่ 1.3 มีสุขนิสัยในการดูแลสุขภาพของตน

ตัวบ่งชี้ที่ 1.4 หลีกเลี่ยงต่อสภาวะที่เสี่ยงต่อโรค อุบัติเหตุ

ภัยและสิ่งเสพติด

มาตรฐานที่ 2 เด็กมีพัฒนาการด้านอารมณ์และจิตใจ

ตัวบ่งชี้ที่ 2.1 ร่าเริงแจ่มใส มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง

ตัวบ่งชี้ที่ 2.2 มีความมั่นใจและกล้าแสดงออก

ตัวบ่งชี้ที่ 2.3 ควบคุมอารมณ์ตนเองได้เหมาะสมกับวัย

ตัวบ่งชี้ที่ 2.4 ชื่นชมศิลปะ ดนตรี การเคลื่อนไหว และรัก

ธรรมชาติ

มาตรฐานที่ 3 เด็กมีพัฒนาการด้านสังคม

ตัวบ่งชี้ที่ 3.1 มีวินัย รับผิดชอบ เชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่

ตัวบ่งชี้ที่ 3.2 มีความซื่อสัตย์สุจริต ช่วยเหลือแบ่งปัน

ตัวบ่งชี้ที่ 3.3 เล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

ตัวบ่งชี้ที่ 3.4 ประพฤติตนตามวัฒนธรรมไทยและศาสนาที่

ตนนับถือ

มาตรฐานที่ 4 เด็กมีพัฒนาการด้านสติปัญญา

ตัวบ่งชี้ที่ 4.1 สนใจเรียนรู้สิ่งรอบตัว ชักถามอย่างตั้งใจ และ

รักการเรียนรู้

ตัวบ่งชี้ที่ 4.2 มีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ ที่เกิด
จากประสบการณ์การเรียนรู้

ตัวบ่งชี้ที่ 4.3 มีทักษะทางภาษาที่เหมาะสมกับวัย

ตัวบ่งชี้ที่ 4.4 มีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และ
คณิตศาสตร์

ตัวบ่งชี้ที่ 4.5 มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์

มาตรฐานด้านการจัดการศึกษา

มาตรฐานที่ 5 ครูปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่อย่างมี
ประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

ตัวบ่งชี้ที่ 5.1 ครูเข้าใจปรัชญา หลักการ และธรรมชาติของ
การจัดการศึกษาปฐมวัย และสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดประสบการณ์

ตัวบ่งชี้ที่ 5.2 ครูจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ที่
สอดคล้องกับหลักสูตรปฐมวัย และสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดประสบการณ์

ตัวบ่งชี้ที่ 5.3 ครูบริหารจัดการชั้นเรียนที่สร้างวินัยเชิงบวก

ตัวบ่งชี้ที่ 5.4 ครูใช้สื่อเทคโนโลยีที่เหมาะสม สอดคล้องกับ
พัฒนาการของเด็ก

ตัวบ่งชี้ที่ 5.5 ครูใช้เครื่องมือการวัดและประเมินพัฒนาการ
ของเด็กอย่างหลากหลาย และสรุปรายงานผลพัฒนาการของเด็กแก่ผู้ปกครอง

ตัวบ่งชี้ที่ 5.6 ครูวิจัยและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่ตน
รับผิดชอบและใช้ผลในการปรับการจัดประสบการณ์

ตัวบ่งชี้ที่ 5.7 ครูจัดสิ่งแวดล้อมให้เกิดการเรียนรู้ได้
ตลอดเวลา

ตัวบ่งชี้ที่ 5.8 ครูมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับเด็ก และผู้ปกครอง

ตัวบ่งชี้ที่ 5.9 ครูมีวุฒิและความรู้ความสามารถในด้าน
การศึกษาปฐมวัย

ตัวบ่งชี้ที่ 5.10 ครูจัดทำสารนิทัศน์และนำมาไตร่ตรองเพื่อ
ใช้ประโยชน์ในการพัฒนาเด็ก

มาตรฐานที่ 6 ผู้บริหารปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

ตัวบ่งชี้ที่ 6.1 ผู้บริหารเข้าใจปรัชญาและหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย

ตัวบ่งชี้ที่ 6.2 ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ ภาวะผู้นำ และความคิดริเริ่มที่เน้นการพัฒนาเด็กปฐมวัย

ตัวบ่งชี้ที่ 6.3 ผู้บริหารใช้หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม และใช้ข้อมูลการประเมินผลหรือการวิจัยเป็นฐานคิดทั้งด้านวิชาการและการจัดการ

ตัวบ่งชี้ที่ 6.4 ผู้บริหารสามารถบริหารจัดการการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายตามแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา

ตัวบ่งชี้ที่ 6.5 ผู้บริหารส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพบุคลากรให้มีประสิทธิภาพ

ตัวบ่งชี้ที่ 6.6 ผู้บริหารให้คำแนะนำ คำปรึกษาทางวิชาการ และเอาใจใส่การศึกษาปฐมวัยเต็มศักยภาพและเต็มเวลา

ตัวบ่งชี้ที่ 6.7 เด็ก ผู้ปกครอง และชุมชนพึงพอใจผลการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย

มาตรฐานที่ 7 แนวการจัดการศึกษา

ตัวบ่งชี้ที่ 7.1 มีหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา และนำสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ตัวบ่งชี้ที่ 7.2 มีระบบและกลไกให้ผู้มีส่วนร่วมทุกฝ่ายตระหนักและเข้าใจการจัดการศึกษาปฐมวัย

ตัวบ่งชี้ที่ 7.3 จัดกิจกรรมเสริมสร้างความตระหนักและความเข้าใจหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย

ตัวบ่งชี้ที่ 7.4 สร้างการมีส่วนร่วมและแสวงหาความร่วมมือกับผู้ปกครอง ชุมชน และท้องถิ่น

ตัวบ่งชี้ที่ 7.5 จัดสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อพัฒนาเด็กอย่างรอบด้าน

มาตรฐานที่ 8 สถานศึกษามีการประกันคุณภาพภายในของ
สถานศึกษาตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

ตัวบ่งชี้ที่ 8.1 กำหนดมาตรฐานการศึกษาปฐมวัยของ
สถานศึกษา

ตัวบ่งชี้ที่ 8.2 จัดทำและดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัด
การศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานของสถานศึกษา

ตัวบ่งชี้ที่ 8.3 จัดระบบข้อมูลสารสนเทศและใช้สารสนเทศ
ในการบริหารจัดการ

ตัวบ่งชี้ที่ 8.4 ติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการ
ดำเนินงานคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

ตัวบ่งชี้ที่ 8.5 นำผลการประเมินคุณภาพทั้งภายในและ
ภายนอกไปใช้วางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

ตัวบ่งชี้ที่ 8.6 จัดทำรายงานประจำปีเป็นรายงานประเมิน
คุณภาพภายใน

มาตรฐานด้านการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 9 สถานศึกษามีการสร้าง ส่งเสริม สนับสนุน ให้
สถานศึกษาในสถานศึกษา

ตัวบ่งชี้ที่ 9.1 เป็นแหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของเด็ก
และบุคลากรในสถานศึกษา

ตัวบ่งชี้ที่ 9.2 มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อพัฒนาการเรียนรู้
ร่วมกันภายในสถานศึกษาระหว่างสถานศึกษากับครอบครัว ชุมชน แลองค์กรที่เกี่ยวข้อง

มาตรฐานด้านอัตลักษณ์ของสถานศึกษา

มาตรฐานที่ 10 การพัฒนาสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายตาม
ปรัชญา วิสัยทัศน์ และจุดเน้นของการศึกษาปฐมวัย

ตัวบ่งชี้ที่ 10.1 จัดโครงการ กิจกรรมพัฒนาเด็กให้บรรลุ
ตามเป้าหมาย วิสัยทัศน์ และจุดเน้นการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา

ตัวบ่งชี้ที่ 10.2 ผลการดำเนินงานบรรลุตามเป้าหมาย

มาตรฐานด้านมาตรการส่งเสริม

มาตรฐานที่ 11 การพัฒนาสถานศึกษาตามนโยบายและ
แนวทางปฏิรูปการศึกษา เพื่อยกระดับคุณภาพให้สูงขึ้น

ตัวบ่งชี้ที่ 11.1 จัดโครงการ กิจกรรมส่งเสริมสนับสนุนตาม
นโยบายเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัย

ตัวบ่งชี้ที่ 11.2 ผลการดำเนินงานบรรลุตามเป้าหมาย

5.2 มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน

มาตรฐานการศึกษาปฐมวัยเพื่อการประกันคุณภาพภายในของ
สถานศึกษาประกอบด้วย 15 มาตรฐาน 65 ตัวบ่งชี้ ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545 ,
หน้า 4-13)

มาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียน

มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีสุขภาพที่ดีและมีสุนทรียภาพ

ตัวบ่งชี้ที่ 1.1 มีสุขนิสัยในการดูแลสุขภาพและออกกำลังกาย

สม่ำเสมอ

ตัวบ่งชี้ที่ 1.2 มีน้ำหนัก ส่วนสูง และมีสมรรถภาพทางการตาม

มาตรฐาน

ตัวบ่งชี้ที่ 1.3 ป้องกันตนเองจากสิ่งเสพติดให้โทษและหลีกเลี่ยง
ตนเองจากสภาวะที่เสี่ยงต่อความรุนแรง โรค ภัย อุบัติเหตุ และปัญหาทางเพศ

ตัวบ่งชี้ที่ 1.4 เห็นคุณค่าในตนเอง มีความมั่นใจ กล้าแสดงออก
อย่างเหมาะสม

ตัวบ่งชี้ที่ 1.5 มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและให้เกียรติผู้อื่น

ตัวบ่งชี้ที่ 1.6 สร้างผลงานจากการเข้าร่วมกิจกรรมด้านศิลปะ
ดนตรี/นาฏศิลป์ กีฬา/นันทนาการ ตามจินตนาการ

มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึง
ประสงค์

ตัวบ่งชี้ที่ 2.1 มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตร

ตัวบ่งชี้ที่ 2.2 เชื้ออาทรผู้อื่นและกตัญญูทวดเวทิต่อผู้มีพระคุณ

ตัวบ่งชี้ที่ 2.3 ยอมรับความคิดและวัฒนธรรมที่แตกต่าง

ตัวบ่งชี้ที่ 2.4 ตระหนัก รู้คุณค่า ร่วมอนุรักษ์และพัฒนา

สิ่งแวดล้อม

มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเอง อย่างต่อเนื่อง

ตัวบ่งชี้ที่ 3.1 มีนิสัยรักการอ่านและแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง จากห้องสมุด แหล่งเรียนรู้ และสื่อต่างๆ รอบตัว

ตัวบ่งชี้ที่ 3.2 มีทักษะการอ่าน ฟัง ดู พูด เขียน และตั้งคำถาม เพื่อค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม

ตัวบ่งชี้ที่ 3.3 เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่ม แลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อการเรียนรู้ระหว่างกัน

ตัวบ่งชี้ที่ 3.4 ใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้และนำเสนอผลงาน

มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบ คิดสร้างสรรค์ ตัดสินใจ แก้ปัญหาได้อย่างมีสติสมเหตุผล

ตัวบ่งชี้ที่ 4.1 สรุปความคิดจากเรื่องที่อ่าน ฟัง และดู และสื่อสารโดยการพูดหรือเขียนตามความคิดของตนเอง

มาตรฐานที่ 4.2 นำเสนอวิธีคิด วิธีแก้ปัญหาด้วยภาษาหรือวิธีการของตนเอง

มาตรฐานที่ 4.3 กำหนดเป้าหมาย คาดการณ์ ตัดสินใจ แก้ปัญหาโดยมีเหตุผลประกอบ

มาตรฐานที่ 4.4 มีความคิดริเริ่มและสร้างสรรค์ผลงานด้วยความภาคภูมิใจ

มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร

ตัวบ่งชี้ที่ 5.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแต่ละกลุ่มสาระเป็นไปตามเกณฑ์

ตัวบ่งชี้ที่ 5.2 ผลการประเมินสมรรถนะสำคัญตามหลักสูตรเป็นไปตามเกณฑ์

ตัวบ่งชี้ที่ 5.3 ผลการประเมินการอ่าน คณิตวิเคราะห์ และเขียนเป็นไปตามเกณฑ์

ตัวบ่งชี้ที่ 5.4 ผลการทดสอบระดับชาติเป็นไปตามเกณฑ์

มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต

ตัวบ่งชี้ที่ 6.1 วางแผนการทำงานและดำเนินการจนสำเร็จ

ตัวบ่งชี้ที่ 6.2 ทำงานอย่างมีความสุข มุ่งมั่นพัฒนางาน และภูมิใจในผลงานตนเอง

ตัวบ่งชี้ที่ 6.3 ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

ตัวบ่งชี้ที่ 6.4 มีความรู้สึกที่ดีต่ออาชีพสุจริตและหาความรู้เกี่ยวกับอาชีพที่ตนเองสนใจ

มาตรฐานด้านการจัดการศึกษา

มาตรฐานที่ 7 ครูปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

ตัวบ่งชี้ที่ 7.1 ครูมีการกำหนดเป้าหมายคุณภาพผู้เรียนทั้งด้านความรู้ ทักษะกระบวนการสมรรถนะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์

ตัวบ่งชี้ที่ 7.2 ครูมีการวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล และใช้ข้อมูลในการวางแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน

ตัวบ่งชี้ที่ 7.3 ครูออกแบบและจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลและพัฒนาการทางสติปัญญา

ตัวบ่งชี้ที่ 7.4 ครูใช้สื่อและเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับการนำบริบทและภูมิปัญญาของท้องถิ่นมาบูรณาการในการจัดการเรียนรู้

ตัวบ่งชี้ที่ 7.5 ครูมีการวัดและประเมินผลที่มุ่งเน้นการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน ด้วยวิธีการที่หลากหลาย

ตัวบ่งชี้ที่ 7.6 ครูให้คำแนะนำ คำปรึกษา และแก้ไขปัญหาให้แก่ผู้เรียนทั้งด้านการเรียนและคุณภาพชีวิตด้วยความเสมอภาค

ตัวบ่งชี้ที่ 7.7 ครูมีการศึกษา วิจัยและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในวิชาที่ตนรับผิดชอบ และใช้ผลในการปรับการสอน

ตัวบ่งชี้ที่ 7.8 ครูประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี และเป็นสมาชิกที่ดีของสถานศึกษา

ตัวบ่งชี้ที่ 7.9 ครูจัดการเรียนการสอนตามวิชาที่ได้รับมอบหมาย เต็มเวลา เต็มความสามารถ

มาตรฐานที่ 8 ผู้บริหารปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่อย่างมี
ประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

ตัวบ่งชี้ที่ 8.1 ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ ภาวะผู้นำ และความคิดริเริ่มที่
เน้นการพัฒนาผู้เรียน

ตัวบ่งชี้ที่ 8.2 ผู้บริหารใช้หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมและใช้
ข้อมูลผลการประเมินหรือผลการวิจัยเป็นฐานคิดทั้งด้านวิชาการและการจัดการ

ตัวบ่งชี้ที่ 8.3 ผู้บริหารสามารถบริหารจัดการการศึกษาให้บรรลุ
เป้าหมายตามที่กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการ

ตัวบ่งชี้ที่ 8.4 ผู้บริหารส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพบุคลากรได้
พร้อมรับการกระจายอำนาจ

ตัวบ่งชี้ที่ 8.5 นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนพึงพอใจในผลการ
บริหารการจัดการศึกษา

ตัวบ่งชี้ที่ 8.6 ผู้บริหารให้คำแนะนำ คำปรึกษาทางวิชาการและ
เอาใจใส่การจัดการศึกษาเต็มศักยภาพและเต็มเวลา

มาตรฐานที่ 9 คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครอง ชุมชน
ปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

ตัวบ่งชี้ที่ 9.1 คณะกรรมการสถานศึกษารู้และปฏิบัติหน้าที่ตาม
ระเบียบกำหนด

ตัวบ่งชี้ที่ 9.2 คณะกรรมการสถานศึกษากำกับติดตาม ดูแล และ
ขับเคลื่อนการดำเนินงานของสถานศึกษาให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย

ตัวบ่งชี้ที่ 9.3 ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา
สถานศึกษา

มาตรฐานที่ 10 สถานศึกษามีการจัดหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้
และกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างรอบด้าน

ตัวบ่งชี้ที่ 10.1 หลักสูตรสถานศึกษาเหมาะสมและสอดคล้องกับ
ท้องถิ่น

ตัวบ่งชี้ที่ 10.2 จัดรายวิชาเพิ่มเติมที่หลากหลายให้ผู้เรียนเลือก
เรียนตามความถนัด

ตัวบ่งชี้ที่ 10.3 จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่ส่งเสริมและตอบสนองความต้องการ ความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียน

ตัวบ่งชี้ที่ 10.4 สนับสนุนให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงจนสรุปความรู้ได้ด้วยตนเอง

ตัวบ่งชี้ที่ 10.5 นิเทศภายใน กำกับ ติดตามตรวจสอบ และนำผลไปปรับปรุงการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ

ตัวบ่งชี้ที่ 10.6 จัดระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพและครอบคลุมถึงผู้เรียนทุกคน

มาตรฐานที่ 11 สถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อมและการบริการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาเต็มศักยภาพ

ตัวบ่งชี้ที่ 11.1 ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ อาคารเรียนมีน้ําดื่ม สะอาด ปลอดภัย มีสิ่งอำนวยความสะดวก พอเพียง อยู่ในสภาพใช้การได้ดี สภาพแวดล้อมร่มรื่น และมีแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน

ตัวบ่งชี้ที่ 11.2 จัดโครงการ กิจกรรมที่ส่งเสริมสุขภาพอนามัยและความปลอดภัยของผู้เรียน

ตัวบ่งชี้ที่ 11.3 จัดห้องสมุดที่ให้บริการสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศที่เอื้อให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเองและเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

มาตรฐานที่ 12 สถานศึกษามีการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาตามที่กำหนดในกระทรวง

ตัวบ่งชี้ที่ 12.1 กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

ตัวบ่งชี้ที่ 12.2 จัดทำและดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

ตัวบ่งชี้ที่ 12.3 จัดระบบข้อมูลสารสนเทศและใช้สารสนเทศในการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา

ตัวบ่งชี้ที่ 12.4 ติดตามตรวจสอบ และประเมินคุณภาพภายในและภายนอกไปใช้วางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

ตัวบ่งชี้ที่ 12.5 นำผลการประเมินคุณภาพทั้งภายในและภายนอกไปใช้วางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

ตัวบ่งชี้ที่ 12.6 จัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมิน
คุณภาพภายใน

มาตรฐานด้านการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 13 สถานศึกษามีการสร้าง ส่งเสริม สนับสนุน ให้
สถานศึกษาเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้

ตัวบ่งชี้ที่ 13.1 มีการสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายใน
สถานศึกษาและใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา เพื่อ
พัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนและบุคลากรของสถานศึกษา รวมทั้งผู้เกี่ยวข้อง

ตัวบ่งชี้ที่ 13.2 มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคลากรภายใน
สถานศึกษา ระหว่างสถานศึกษากับครอบครัว ชุมชนและองค์กรที่เกี่ยวข้อง

มาตรฐานด้านอัตลักษณ์ของสถานศึกษา

มาตรฐานที่ 14 การพัฒนาสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายวิสัยทัศน์
ปรัชญา และจุดเน้นที่กำหนดขึ้น

ตัวบ่งชี้ที่ 14.1 จัดโครงการ กิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุตาม
เป้าหมาย วิสัยทัศน์ ปรัชญา และจุดเน้นของสถานศึกษา

ตัวบ่งชี้ที่ 14.2 ผลการดำเนินงานส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุตาม
เป้าหมาย วิสัยทัศน์ ปรัชญา และจุดเน้นของสถานศึกษา

มาตรฐานด้านมาตรการส่งเสริม

มาตรฐานที่ 15 การจัดกิจกรรมตามนโยบาย จุดเน้น แนวทางการ
ปฏิรูปการศึกษา เพื่อพัฒนาและส่งเสริมสถานศึกษาให้ยกระดับคุณภาพสูงขึ้น

ตัวบ่งชี้ที่ 15.1 จัดโครงการ กิจกรรมพิเศษเพื่อตอบสนอง นโยบาย
จุดเน้น ตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา

ตัวบ่งชี้ที่ 15.2 ผลการดำเนินงานบรรลุตามเป้าหมาย

6. ขั้นตอนการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน

ในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายใน ให้เป็นส่วนหนึ่งของ
กระบวนการบริหารและการทำงานนั้น จะต้องคำนึงถึงเงื่อนไขสำคัญที่จะทำให้ประสบ
ผลสำเร็จในการดำเนินงาน ซึ่งเป็นผลที่ได้จากการวิจัยในศึกษานำร่อง ได้แก่
ผู้บริหารจะต้องมีความตระหนักเข้ามามีส่วนส่งเสริม สนับสนุนและร่วมทำ รวมทั้งจะต้องมี

การทำงานเป็นทีมโดยบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา ต้องได้รับการเตรียมความพร้อมให้มองเห็นคุณค่าและมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในและดำเนินการอย่างต่อเนื่องร่วมกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา โดยมีการติดตามและกำกับดูแลการดำเนินการประกันคุณภาพภายในอย่างเป็นระบบ การดำเนินการประกันคุณภาพภายในโดยคำนึงถึงเงื่อนไขข้อจำกัด มีขั้นตอนและแนวทาง การดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนดังต่อไปนี้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2546, หน้า 13)

6.1 ด้านการเตรียมการ การเตรียมการก่อนการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายใน ให้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารและการจัดการเรียนการสอนควรมีการเตรียมการในเรื่องต่างๆ โดยการเตรียมการที่มีความสำคัญมากที่สุดคือ

6.1.1 เตรียมความพร้อมของบุคลากร ปัญหาสำคัญในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา คือ การที่บุคลากรในสถานศึกษายังเข้าใจไม่ชัดเจนว่า การประกันคุณภาพภายในก็คือ การบริหารคุณภาพที่เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการทำงานปกติและเป็นงานที่ต้องทำอยู่แล้ว จึงทำให้รู้สึกว่าเป็นการเพิ่มภาระ นอกจากนี้บุคลากรในสถานศึกษาส่วนใหญ่ยังไม่คุ้นกับการเน้นคุณภาพ และวิธีการทำงานที่มีการตรวจสอบบางครั้งจึงมีการต่อต้าน จึงควรดำเนินการ ดังนี้

6.1.1.1 การสร้างความตระหนักถึงคุณค่าของการประกันคุณภาพภายในและการทำงานเป็นทีม การประกันคุณภาพภายในเป็นเรื่องที่บุคลากรในสถานศึกษาทุกคนต้องร่วมทำงานเป็นทีม จึงจำเป็นที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องปลูกจิตสำนึก และสร้างความตระหนักให้บุคลากรทุกฝ่ายมองเห็นคุณค่า และมีความเข้าใจที่ถูกต้องตรงกันเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายใน ถ้าบุคลากรยังมีความเข้าใจแตกต่างกันไปคนละทิศคนละทาง และไม่มีทัศนคติที่ดี การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาก็จะทำให้สำเร็จได้ยาก

6.1.1.2 การพัฒนาความรู้และทักษะเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการทำงาน บุคลากรส่วนใหญ่ยังเข้าใจวิธีการประกันคุณภาพภายในค่อนข้างน้อยและไม่รู้ว่าจะดำเนินการอย่างไรในแต่ละขั้นตอนรวมทั้งการขาดทักษะในการประเมินตนเอง จึงควรฝึกอบรมให้บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจ และสามารถดำเนินการประกันคุณภาพได้

6.1.2 แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการ ถึงแม้ว่าการประกันคุณภาพภายในจะเป็นภารกิจของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา แต่ในการดำเนินงานจำเป็นต้องมีผู้รับผิดชอบในการประสาน กำกับ ดูแล ช่วยเหลือ สนับสนุนให้ทุกฝ่ายทำงานร่วมกันและเชื่อมโยงกันเป็นทีม โดยผู้ที่มีส่วนรับผิดชอบที่สำคัญที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งควรดำเนินการร่วมกับบุคลากรหลักที่ได้รับมอบหมายในรูปของคณะกรรมการหรือคณะทำงาน การแต่งตั้งคณะกรรมการ ควรพิจารณาตามแผนภูมิโครงสร้างการบริหาร ฝ่ายที่รับผิดชอบงานใดควรอยู่ในคณะกรรมการที่รับผิดชอบการพัฒนาและการประเมินคุณภาพที่เกี่ยวข้องกับงานนั้น เช่น ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ อาจารย์ประจำชั้นและอาจารย์ประจำวิชา ควรเป็นกรรมการที่รับผิดชอบการประกันคุณภาพการเรียนการสอน ด้านครู และผู้เรียน ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายบริหาร และอาจารย์ฝ่ายบริหารควรเป็นกรรมการที่รับผิดชอบต่อการประกันคุณภาพเกี่ยวกับกระบวนการบริหาร และเกี่ยวกับผู้ที่ทำงานด้านการบริหารจัดการ เป็นต้น มีคณะกรรมการกลาง ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนคณะกรรมการคณะต่างๆ เพื่อประสานและรับผิดชอบในภาพรวมทั้งหมด

6.2 ด้านการดำเนินการ การดำเนินการประกันคุณภาพภายใน ประกอบด้วยขั้นตอนหลัก 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน การปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบประเมินผลและการพัฒนาปรับปรุง ซึ่งทุกฝ่ายจะต้องดำเนินการร่วมกันในทุกขั้นตอน ดังนี้

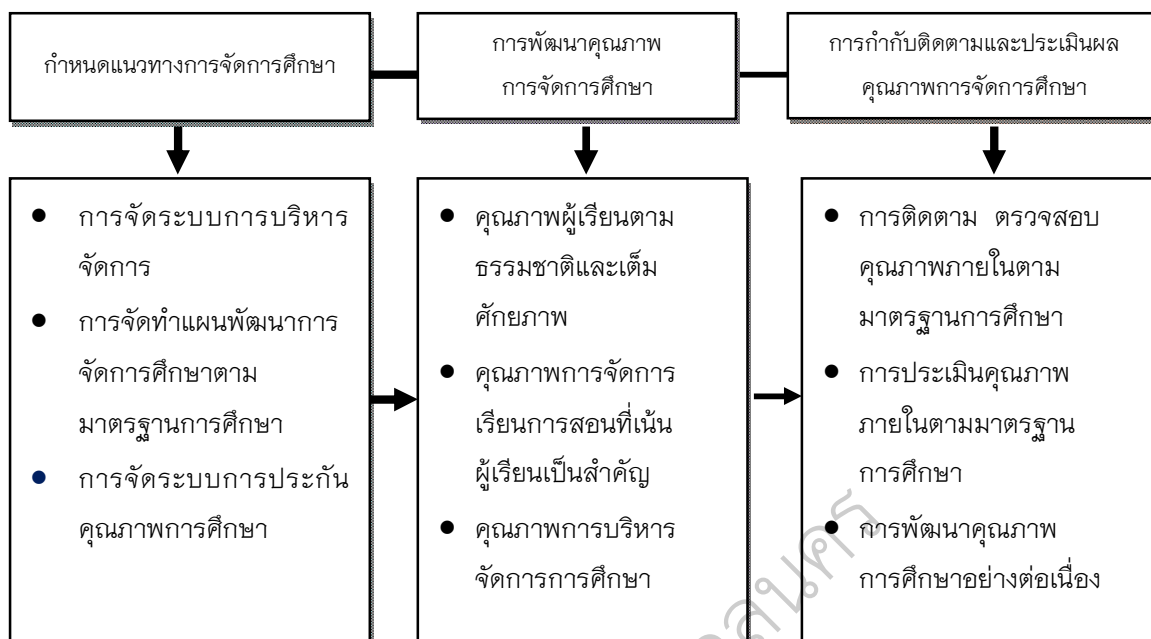
6.2.1 วางแผนการดำเนินการ (Plan) การวางแผนเป็นการคิดเตรียมการไว้ล่วงหน้า เพื่อจะทำงานให้สำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพในการวางแผนจะต้องทำการกำหนดเป้าหมายแนวทางการดำเนินงาน สำหรับสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จะต้องมีการจัดทำธรรมนูญสถานศึกษา หรือแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาซึ่งเป็นข้อตกลงร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา ชุมชนและหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อใช้เป็นแผนแม่บทสำหรับกำหนดเพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ สถานศึกษาควรมีการจัดทำแผนต่างๆ คือ แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปี แผนการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร และสอดคล้องกับเป้าหมายของสถานศึกษา แผนงบประมาณทั้งรายรับและรายจ่ายของสถานศึกษา

กฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 ข้อ 14 กำหนดว่า ให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในตามหลักเกณฑ์และแนวดำเนินการ โดยการกำหนดมาตรฐานการศึกษา

ของสถานศึกษา ยึดหลักการมีส่วนร่วมของชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน ต้องสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ จัดระบบและโครงสร้าง การวางแผนและการดำเนินงานตามแผน รวมทั้งการสร้างจิตสำนึกให้เห็นว่าการพัฒนาคุณภาพการศึกษาจะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องและเป็นความรับผิดชอบร่วมกันทุกคน

สถานศึกษาเป็นหน่วยงานระดับปฏิบัติที่สำคัญในการจัดการศึกษา ทั้งนี้ต้องยึดหลักว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ดังนั้นกระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ เป้าหมายหลักของการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา คือ พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ซึ่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 กำหนดให้มาตรฐานการศึกษาเป็นเครื่องสะท้อนคุณภาพการจัดการศึกษา สถานศึกษาจึงจำเป็นต้องกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการนำไปใช้เป็นหลักในการเทียบเคียงสำหรับการส่งเสริม กำกับดูแล การตรวจสอบและการประเมินคุณภาพการศึกษา เพื่อประกันว่าผู้เรียนทุกคนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ เต็มตามศักยภาพและตรงตามความต้องการ คุ่มค่า เสมอภาคและเป็นธรรม รวมทั้งเป็นไปตามความต้องการของชุมชน อัตลักษณ์ของท้องถิ่นและจุดเน้นของสถานศึกษา

จากความสำคัญและความเป็นมาดังกล่าว สามารถนำมาจัดทำเป็นแผนภาพการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาตามกฎกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยระบบหลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 ดังนี้

ภาพประกอบ 4 แผนภาพการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาตามกฎกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 (มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553, (2553), บทนำ หน้า 2)

แผนพัฒนาการศึกษาเป็นแผนระยะยาวที่ครอบคลุมเป้าหมาย และแนวทางการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนของสถานศึกษานั้นๆ จากแผนระยะยาวดังกล่าว นำมากำหนดเป็นแผนปฏิบัติการประจำปี ซึ่งเป็นแผนระยะสั้นกว่า ภายใน 1 ปี สถานศึกษามีเป้าหมายจะดำเนินการเรื่องใดและโดยวิธีใด แล้วจัดทำแผนต่างๆ นั้นควรวางแผนการประเมินผลไปพร้อมกันด้วย เพื่อใช้กำกับตรวจสอบการปฏิบัติว่าเป็นไปตามแผนเพียงใด โดยมีการตั้งเป้าหมายว่าจะประเมินเรื่องใด ใช้วิธีการและรูปแบบอย่างไรในการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล นอกจากนี้ควรต้องคิดงบประมาณที่จำเป็นต้องใช้ในการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของแผนจัดทำเป็นแผนงบประมาณทั้งรายรับและรายจ่ายของสถานศึกษา

6.2.2 ดำเนินการตามแผน (Do) เมื่อสถานศึกษาได้วางแผนปฏิบัติงานเสร็จเรียบร้อยแล้ว บุคลากรก็ร่วมกันดำเนินการตามแผนที่จัดไว้ โดยระหว่างดำเนินการ ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรทุกคนทำงานอย่างมีความสุข

6.2.2.1 จัดสิ่งอำนวยความสะดวกสนับสนุนทรัพยากรเพื่อให้เกิดการปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

6.2.2.2 กำกับติดตาม (Monitoring) ทั้งระดับรายบุคคล รายกลุ่ม รายนวมอด/ฝ่าย เพื่อกระตุ้นและส่งเสริมให้มีการดำเนินงานตามแผน

6.2.2.3 ให้การนิเทศ ในระหว่างการปฏิบัติงาน ผู้บริหารต้องกำกับและติดตามว่าเป็นไปตามเป้าหมายหรือแผนที่กำหนดไว้หรือมีปัญหาหรือไม่ หากไม่เป็นไปตามแผน หรือมีปัญหาจะได้ให้การนิเทศ เพื่อปรับปรุงแก้ไข ผู้บริหารควรให้การนิเทศ เพื่อให้ประเมินตนเอง และทักษะในด้านต่างๆ โดยผู้บริหารอาจให้การนิเทศเอง หรือเชิญวิทยากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญแต่ละด้านมาให้การนิเทศหรือส่งบุคลากรไปฝึกอบรม

6.2.3 ตรวจสอบประเมินผล (Check) การประเมินผลเป็นกลไกสำคัญที่จะกระตุ้นให้เกิดการพัฒนา เพราะจะทำให้ได้ข้อมูลย้อนกลับ ที่จะสะท้อนให้เห็นถึงการดำเนินงานที่ผ่านมามีบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้เพียงใด ต้องปรับปรุงแก้ไขในเรื่องใดบ้าง ผู้บริหารและผู้ที่เข้าใจระบบการประกันคุณภาพอย่างถูกต้องจะตระหนักถึงความสำคัญของการประเมินผล ไม่กลัวการประเมินผลโดยเฉพาะการประเมินตนเอง ซึ่งเป็นการประเมินที่มุ่งเพื่อการพัฒนา ไม่ใช่การตัดสินถูก-ผิด เป็นการประเมินในงานที่ทำอยู่เป็นประจำ เครื่องมือที่ใช้ อาจเป็นสิ่งที่มียอยู่แล้วโดยไม่ต้องสร้างขึ้นใหม่ ระหว่างที่สถานศึกษาดำเนินการตามแผนปฏิบัติการควรมีการตรวจสอบประเมินผลเป็นระยะๆ เพื่อพิจารณาว่าการดำเนินการเป็นไปในทิศทางที่จะนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายหรือมาตรฐานและตัวบ่งชี้ที่กำหนดในแผนพัฒนาและแผนปฏิบัติการหรือไม่ เพียงใดมีจุดอ่อนจุดแข็งประการใดมีส่วนใดที่จะต้องปรับปรุง เพื่อให้บรรลุเป้าหมายหรือมาตรฐานและตัวบ่งชี้ที่กำหนดมากที่สุด และเมื่อสิ้นภาคเรียนหรือสิ้นปีการศึกษา ก็จะต้องมีการประเมินสรุปรวม เพื่อนำผลมาพิจารณาแก้ไข ปรับปรุงการดำเนินงานในระยะต่อไป การตรวจสอบประเมินผลภายในตามพื้นฐานแนวคิดของการประเมินที่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-based evaluation) พบว่ากิจกรรมที่ต้องดำเนินการประกอบด้วย การวางแผนการประเมิน การแปลความหมายและการตรวจสอบปรับปรุงคุณภาพ

การวางแผนการประเมิน เป็นการกำหนดแนวทางในการประเมินว่าจะประเมินอะไร ใครเป็นผู้ประเมินและมีรูปแบบในการประเมินอย่างไร การประเมินควรเชื่อมโยงกับเป้าหมายคุณภาพหรือมาตรฐานการศึกษาที่ระบุในแผนพัฒนาและ

แผนปฏิบัติการ เพื่อกำหนดว่าควรประเมินอะไร เรื่องใด มีอะไรเป็นตัวบ่งชี้ความสำเร็จของการดำเนินงานตามเป้าหมายแต่ละตัวบ่งชี้จะต้องใช้ข้อมูลอะไรรวมทั้งกำหนดเกณฑ์การประเมินช่วงเวลาและผู้รับผิดชอบในการประเมินเพื่อความสะดวกในการกำกับติดตามงาน การประเมินผลภายในอาจใช้เครื่องมือได้หลากหลาย เครื่องมือที่ใช้จะต้องใช้ให้เหมาะสมกับลักษณะของตัวบ่งชี้ที่จะวัด เครื่องมือที่กำหนดสำหรับใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้น ไม่จำเป็นต้องจัดทำใหม่ทั้งหมด ถ้ามีอยู่แล้วและเป็นเครื่องมือที่ได้มาตรฐานก็สามารถนำมาใช้ได้เลย แต่ถ้าไม่ได้มาตรฐานก็ต้องพัฒนาและปรับปรุงให้มีคุณภาพ โดยการนำไปทดลองและปรับปรุงก่อนนำไปใช้จริง

ในกรณีที่สถานศึกษาสำรวจแล้วพบว่ายังไม่มีเครื่องมือ จำเป็นจะต้องสร้างเครื่องมือใหม่ แล้วนำเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้ และนำผลมาปรับปรุงก่อนนำไปใช้จริง การสร้างและปรับปรุงเครื่องมือจะต้องคำนึงถึงความสามารถในการวัดได้ตรงกับสิ่งที่ต้องการวัด ความเหมาะสมกับกลุ่มคนที่จะเก็บรวบรวมข้อมูล ประเด็นคำถามควรเป็นเรื่องที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถให้ข้อมูลได้ การเก็บรวบรวมข้อมูล ประเด็นคำถามควรเป็นเรื่องที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถให้ข้อมูลได้ การเก็บรวบรวมข้อมูลของสถานศึกษา หากข้อมูลมีอยู่แล้วในสถานศึกษาไม่ควรจัดเก็บใหม่ให้นำข้อมูลที่มีอยู่มาประมวลวิเคราะห์แล้วนำไปใช้ได้เลย สถานศึกษาควรวางแผนการเก็บข้อมูล ให้สอดคล้องกับการทำงานปกติของสถานศึกษาให้มากที่สุด การเก็บข้อมูลควรเก็บจากหลายๆ แหล่งเพื่อเป็นการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล และทำให้ได้สารสนเทศในมุมมองต่างๆ การเก็บข้อมูลจะต้องครอบคลุมกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ซึ่งขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการประเมินในแต่ละรายการ สถานศึกษาควรวางแผนการเก็บข้อมูลให้ดี ทั้งข้อมูลที่มีอยู่แล้วและข้อมูลที่เก็บใหม่เพื่อให้สะดวกต่อการนำไปใช้

การวิเคราะห์ข้อมูลของสถานศึกษา ผู้รับผิดชอบควรร่วมกันพิจารณากรอบการวิเคราะห์ว่าข้อมูลแต่ละประเด็น และวิเคราะห์ในระดับใด ใครเป็นผู้วิเคราะห์ วิเคราะห์ในช่วงเวลาใดเพื่อจะได้นำผลมาใช้ ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์จะนำมาใช้ประโยชน์ได้ก็ต่อเมื่อสถานศึกษาได้แปลความหมายข้อมูล โดยมีการเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด ซึ่งคณะกรรมการจะต้องร่วมกันกำหนดให้เหมาะสมกับสภาพและบริบทของสถานศึกษา เมื่อสถานศึกษาได้ดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้แล้ว ก็จะต้องมีการตรวจสอบกระบวนการ และผลการประเมินว่า มีความเหมาะสมมากน้อยและน่าเชื่อถือเพียงใด ผู้เกี่ยวข้องควรมีการประชุมร่วมกันเป็นระยะๆ โดยผู้บริหารควรมีการติดตาม

ตรวจสอบในระหว่างการนิเทศและการประชุมร่วมกับคณะกรรมการ เพื่อให้คำปรึกษาแนะนำ ในการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการประเมินคุณภาพให้มีประสิทธิภาพ มีความถูกต้องและเชื่อถือได้

6.2.4 การนำผลการประเมินมาปรับปรุงงาน (Act) เมื่อมีการประเมินผลเรียบร้อยแล้วจะต้องรวบรวมผลการประเมินมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ แปลผลในภาพรวมทั้งหมดแล้วนำเสนอผลไปใช้ในการพัฒนาของตนเองต่อไป ผลการประเมินสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงการปฏิบัติงานของผู้บริหารและบุคลากรและใช้ในการวางแผนต่อไป รวมทั้งจัดทำเป็นข้อมูลสารสนเทศเพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ ได้ การดำเนินงานประเมินผลของสถานศึกษา จะต้องทำตลอดเวลา ผลการประเมินที่จัดทำเสร็จแล้วถือเป็นข้อมูลที่แสดงสภาพการดำเนินงานในขณะนั้น ซึ่งต้องมีการตรวจสอบใหม่การดำเนินงานในช่วงต่อไปสอดคล้องกับเป้าหมาย และแนวทางการพัฒนาสถานศึกษาอย่างไร การพัฒนาปรับปรุงตนเองจึงต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

6.3 ด้านการรายงาน การประเมินตนเองหรือรายงานประจำปี เมื่อสถานศึกษาได้ดำเนินการตามแผน และมีการประเมินผลภายในเสร็จเรียบร้อยแล้ว ในช่วงปลายปีการศึกษาจะต้องจัดทำรายงานการประเมินตนเองหรือรายงานประจำปี เพื่อเผยแพร่ให้ผู้เกี่ยวข้องทุกกลุ่มได้รับทราบ ไม่ว่าจะเป็นบุคคลภายในสถานศึกษา ผู้ปกครองหรือชุมชนหน่วยงานต้นสังกัดและผู้ประเมินจากภายนอก โดยดำเนินการรวบรวมผลการดำเนินงาน และผลการประเมินวิเคราะห์และสังเคราะห์ และเนื้อหาสาระที่ต้องการสื่อสารควรมี 2 แบบ ขึ้นอยู่กับกลุ่มผู้รับข้อมูลแบบแรกเป็นการรายงานที่มีรายละเอียดครบถ้วนเน้นในเชิงวิชาการเพื่อใช้สำหรับรายงานหน่วยงานต้นสังกัดและผู้ประเมินภายนอก ส่วนแบบที่สองเป็นการรายงานสรุปเพื่อเผยแพร่ให้กับกลุ่มผู้ปกครองและชุมชนโดยนำเสนอในลักษณะการบรรยายใช้ภาษาได้มากขึ้น เนื้อหาสาระที่นำเสนอในลักษณะการบรรยายใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายและมีความยาวไม่มากซึ่งจะทำให้ผู้ปกครองรับรู้ข้อมูลของสถานศึกษาได้มากขึ้น เนื้อหาสาระที่นำเสนอในรายงานการประเมินตนเอง หรือรายงานประจำปีควรมีหัวข้อดังนี้

6.3.1 ข้อมูลสภาพทั่วไปของสถานศึกษา เช่น ประวัติและความเป็นมาของสถานศึกษา สถานที่ตั้ง สังกัด รูปแบบ/หลักสูตรการจัดการเรียนการสอน โครงสร้างการบริหารงาน ข้อมูลผู้บริหารและบุคลากร จำนวนผู้เรียน งบประมาณ รวมทั้งข้อมูลสภาพชุมชน อาชีพและรายได้ของผู้ปกครอง

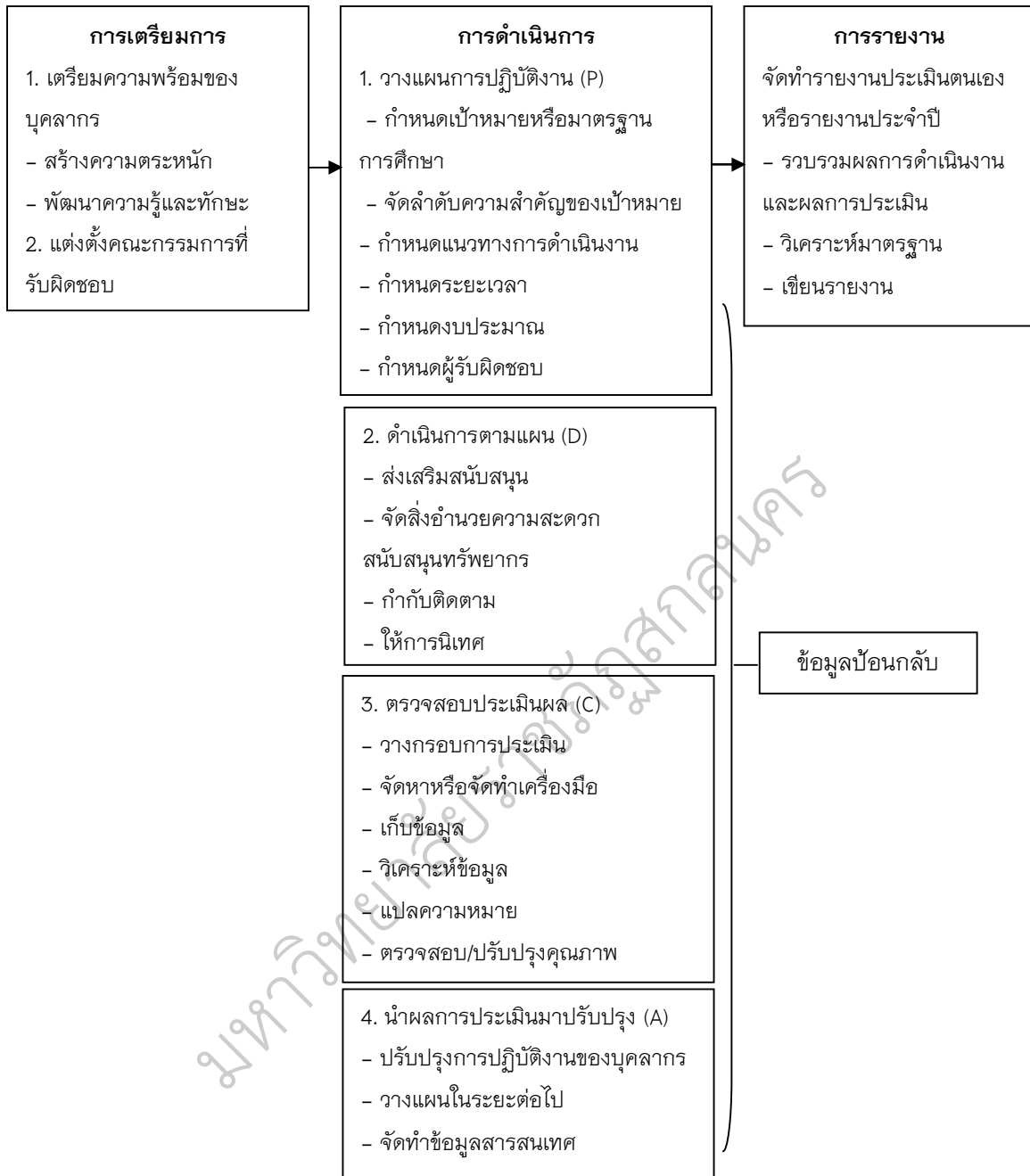
6.3.2 วิสัยทัศน์ เป้าหมายหรือมาตรฐานและแผนงานของสถานศึกษา

6.3.3 ผลการประเมินตามมาตรฐานและตัวบ่งชี้ โดยแต่ละตัวบ่งชี้ ควร รายงานเกี่ยวกับเป้าหมาย การดำเนินงานให้บรรลุตามเป้าหมาย และผลการดำเนินงาน และอาจนำเสนอข้อมูล/หลักฐานสนับสนุนผลการดำเนินงานนั้นๆ ด้วยก็ได้ นอกจากนี้ในแต่ละมาตรฐานควรนำเสนอจุดเด่น จุดที่ต้องปรับปรุงและแนวทางแก้ไขด้วย

6.3.4 สรุปผลการประเมินของมาตรฐานแต่ละด้าน คือ ด้านผู้เรียน ด้าน กระบวนการ และด้านปัจจัย โดยในแต่ละด้านควรบอกถึงจุดเด่น เงื่อนไขที่ทำให้สำเร็จ จุดที่ต้องปรับปรุง สาเหตุ และแนวทางแก้ไขปรับปรุงด้วย

6.3.5 ภาคผนวก อาจมีการรายงานเกี่ยวกับวิธีการ และเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผล หากเป็นที่ต้องการของหน่วยงานต้นสังกัด คณะผู้จัดทำรายงานการประเมินตนเอง หรือผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับวิธีการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลพอสมควร ซึ่งจะทำให้สามารถสรุปผลการประเมินได้ถูกต้อง และเผยแพร่ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

ภาพประกอบ 5 กระบวนการประเมินคุณภาพภายใน

ในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักทดสอบทางการศึกษา

(2554, หน้า 16)

7. บทบาทหน้าที่และภารกิจสำคัญของบุคลากรในการประกันคุณภาพภายใน

เนื่องจากการประกันคุณภาพภายในมีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นที่ยอมรับของพ่อแม่ ผู้ปกครอง ชุมชนและสังคม เพื่อให้การดำเนินงานตามภารกิจขับเคลื่อนไปอย่างมีประสิทธิภาพทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคมในอนาคต รวมทั้งมีการพัฒนาสอดคล้องกับแนวทางปฏิรูปการศึกษายิ่งขึ้น บุคลากรของหน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาควรมีบทบาทหน้าที่และภารกิจสำคัญในการดำเนินการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา มีรายละเอียดดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545, หน้า 2)

7.1 ผู้บริหารสถานศึกษาและคณะกรรมการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีบทบาทหน้าที่ในแต่ละชั้นดังนี้

ขั้นเตรียมความพร้อม ศึกษาแนวคิด ระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แนวคิดของการประกันคุณภาพการศึกษา พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 กฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา (ฉบับปี พ.ศ. 2546 และฉบับปี พ.ศ. 2553) มาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกและมาตรฐานการศึกษาระดับเขตพื้นที่การศึกษา สร้างความตระหนัก และจิตสำนึกแก่บุคลากรให้เห็นคุณค่าของวัฒนธรรมคุณภาพในการปฏิบัติงาน เพื่อการพัฒนาการจัดการศึกษาอย่างยั่งยืนเป็นผลให้คุณภาพผู้เรียนมีพัฒนาการที่ก้าวหน้าขึ้น โดยลำดับ ส่งเสริม สนับสนุนให้บุคลากรในสถานศึกษามีการเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ มีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่พัฒนางานตามระบบประกันคุณภาพภายในอย่างมีคุณภาพ กำหนดนโยบาย โครงสร้าง บทบาท หน้าที่ของบุคลากรในสังกัด และมอบหมายงานให้มีผู้รับผิดชอบชัดเจน ตรงความรู้ความสามารถประสบการณ์ ความถนัด กำหนด เป้าหมายและมาตรฐานการศึกษาและตัวบ่งชี้ระดับสถานศึกษาโดยนำข้อมูลและสารสนเทศที่ได้จัดทำไว้ รวมทั้งข้อเสนอแนะจากการประเมินคุณภาพภายนอกในรอบที่ผ่านมาผลการประเมินคุณภาพภายใน ผลการทดสอบระดับชาติ และผลการประเมินที่เกี่ยวข้องมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ แล้วจึงจัดทำแผนงาน/โครงการให้สอดคล้องกับ เป้าหมายและมาตรฐานการศึกษาและตัวบ่งชี้ที่กำหนดไว้ จัดระบบข้อมูลสารสนเทศการดำเนินงานที่สอดคล้องเป้าหมายและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและระบบการ

ประกันคุณภาพภายใน โดยจัดให้มีข้อมูลย้อนหลังไม่น้อยกว่า 3 ปี เพื่อเห็นแนวโน้มความก้าวหน้าในการพัฒนาสถานศึกษา ได้แก่ สภาพการดำเนินงานด้านบริหาร ผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษา รอบแรกและรอบที่สอง รวมทั้งข้อเสนอแนะจากการประเมินคุณภาพภายนอกในรอบการประเมินที่ผ่านมา ข้อมูลนักเรียนที่จำเป็นสำหรับการวางแผน เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายบุคคล ห้องเรียน ระดับชั้น กลุ่มสาระการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้เฉลี่ยรายปีในภาพรวมของสถานศึกษา เพื่อเทียบเคียงกับผลการประเมินระดับชาติ ข้อมูลด้านสุขภาพกาย สุขภาพจิต คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนรายชั้น/รายปี จำนวนนักเรียนลาออกกลางคัน นักเรียนที่มีพฤติกรรมเสี่ยง นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ นักเรียนที่มีภาวะผู้นำ เป็นต้น ข้อมูลเกี่ยวกับครูผู้สอน เช่น จำนวนครู จำแนกตามวุฒิการศึกษาสัดส่วนครูต่อผู้เรียน ตลอดจนจัดเก็บข้อมูลแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาในท้องถิ่น ข้อมูลงบประมาณ ทั้งนี้ เพื่อสร้างเป็นข้อมูลพื้นฐาน และเป็นจุดเริ่มของการพัฒนาคุณภาพอย่างเป็นระบบต่อไป

ขั้นดำเนินการ จัดทำคู่มือ/แนวทางดำเนินการพัฒนาระบบประกันคุณภาพ ระดับสถานศึกษาโดยให้บุคลากรหลายฝ่ายในสถานศึกษามีส่วนร่วมดำเนินการ ซึ่งช่วยให้การดำเนินงานมีลักษณะการมีส่วนร่วมทั่วทั้งองค์กร และเป็นหลักฐานแสดงถึงความตระหนักและความพยายามของสถานศึกษาที่เด่นชัด และนำไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ปฏิบัติตามแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมที่กำหนดอย่างเป็นระบบ

ขั้นประเมินผล นิเทศ ติดตามตรวจสอบให้บุคลากรในสถานศึกษาดำเนินการตามระบบประกันคุณภาพภายในอย่างเข้มแข็ง ปฏิบัติอย่างจริงจังต่อเนื่องเป็นระบบสัมพันธ์กันทุกฝ่าย ใช้แผนงาน/โครงการเป็นเข็มทิศในการปฏิบัติงานจริง ใช้ข้อมูลและสารสนเทศผลการประเมินภายในและภายนอกเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาและเพื่อการจัดทำรายงานประจำปี ประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาทุกด้านทุกปี ทั้งด้านผู้บริหาร ด้านครูผู้สอนและด้านผู้เรียน ให้ครบถ้วนตามมาตรฐานการศึกษาระดับสถานศึกษาทุกระดับที่โรงเรียนจัดการศึกษา นำผลการติดตามตรวจสอบมาวิเคราะห์หาจุดเด่น จุดที่ควรพัฒนาแล้วประมวลผล เป็นข้อมูลและสารสนเทศในการจัดทำเป็นรายงานประจำปีต่อไป

ขั้นพัฒนาและปรับปรุง ประชาสัมพันธ์หรือเผยแพร่ผลงานให้นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับทราบร่วมชื่นชมผลงาน นำผลไปวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษให้ต่อเนื่องเป็นระบบต่อไป

ดังนั้น ผู้บริหารจึงมีบทบาทในการบริหารจัดการ ส่งเสริม สนับสนุน อำนวยความสะดวก ให้คำปรึกษา แนะนำ ดูแลให้มีการประกันคุณภาพภายในที่ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมโดยผู้บริหารควรจะเป็นแกนนำในการจัดทำแผน รวมทั้งกำกับ ติดตามให้มีการดำเนินงาน ตามแผน การนำผลจากการประเมินตนเองมาใช้ในการปรับปรุง สถานศึกษาและรายงานผลให้สาธารณชนรับทราบ

7.2 ครูผู้สอน มีบทบาทที่สำคัญในแต่ละชั้น ดังนี้

ชั้นเตรียมความพร้อม ศึกษาแนวคิด ระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง เช่นเดียวกับผู้บริหารสถานศึกษา ทำความเข้าใจถึงคุณประโยชน์ของระบบการประกัน คุณภาพการศึกษา จัดทำระบบสารสนเทศที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ข้อมูลนักเรียนรายบุคคลด้าน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ตนสอนหรือรับผิดชอบ ข้อมูลด้าน สุขภาพ ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ สถิติการมาเรียน ข้อมูลส่วนตัวของครูเอง ได้แก่ ด้านการศึกษา อบรมหรือดูงาน ข้อมูลแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ครูใช้ในการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ เป็นต้น ทั้งนี้ ควรจัดทำอย่างต่อเนื่องและเป็นปัจจุบัน ร่วมกำหนด เป้าหมายคุณภาพผู้เรียนในภาพรวมของสถานศึกษาและจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

จัดทำแผนพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนที่ตนรับผิดชอบเป็นรายบุคคล จัดทำหน่วยการเรียนรู้/แผนการจัดการเรียนการสอน ผลิตและใช้สื่อ/แหล่งเรียนรู้ ภูมิ ปัญญาท้องถิ่นที่ท้าทายการเรียนรู้ของผู้เรียนทำให้รู้สึกสนุกและต้องการแสวงหาคำตอบ หรือความรู้ในส่วนอื่นๆ เพิ่มเติมต่อไปอีก ใช้วิธีการวัดและประเมินผลหลายๆ วิธีที่ สอดคล้องกับกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนปฏิบัติเพื่อการพัฒนาและตัดสินผลการเรียนได้อย่าง ถูกต้องสะท้อนแนวทางในการปรับปรุงผู้เรียนได้อย่างถ่องแท้ รวมทั้งจัดทำแผนงาน/ โครงการที่ได้รับมอบหมายเป็นพิเศษ โดยเน้นกิจกรรมที่ให้ความสำคัญกับผู้เรียน ให้ความ ร่วมมือในการจัดทำแผนงาน/โครงการตามมาตรฐานการศึกษาและตัวบ่งชี้ระดับ สถานศึกษา นโยบาย เป้าหมาย การจัดการศึกษาระดับสถานศึกษา

ชั้นดำเนินการ จัดการเรียนรู้และกิจกรรมตามหลักสูตรสถานศึกษา และหน่วยการเรียนรู้/แผนการจัดการเรียนการสอนวัดและประเมินผลตามสภาพจริง รวมทั้งบันทึกผลการจัดการเรียนการสอนเพื่อนำไปปรับปรุงและพัฒนาวิธีสอน/จัดการ เรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ปฏิบัติตามแผนงาน/โครงการโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามที่ได้รับมอบหมาย

ขั้นประเมินผล ประเมินและสรุปผลการจัดการเรียนการสอนและการดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการเขียนรายงานการจัดการเรียนการสอนและผลปฏิบัติตามแผนงาน/โครงการรายภาคเรียนแล้วสรุปเป็นรายงานประจำปี นำเสนอหรือรายงานผลแก่ผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา ชุมชนหรือสาธารณชน เป็นต้น พัฒนาและปรับปรุง นำผลการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรสถานศึกษา หน่วยการเรียนรู้/แผนการจัดการเรียนการสอนและผลปฏิบัติตามแผนงาน/โครงการมาศึกษาวิเคราะห์จุดเด่น จุดที่ควรพัฒนาเป็นรายบุคคล รายชั้นรายภาครายปี เพื่อกำหนดเป็นเป้าหมายใหม่ในการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการพัฒนาตามศักยภาพให้มากที่สุด

ดังนั้น ครูและบุคลากรในสถานศึกษามีบทบาทร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในทุกขั้นตอนโดยเฉพาะอย่างยิ่ง การประเมินตนเองในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการทำงานที่มีการวางแผน และเป้าหมายที่ชัดเจนสอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาและจุดมุ่งหมาย หลักการหรือมาตรฐานการศึกษาที่เน้นคุณภาพผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่วนกรรมการสถานศึกษาเข้ามามีบทบาทในการกำกับ ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาและการประกันคุณภาพของผู้บริหารและครูตามหน้าที่ที่กำหนดในมาตรา 40 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายได้ร่วมกันดำเนินงานประกันคุณภาพภายในตามบทบาทและหน้าที่ดังกล่าวข้างต้น จะทำให้เกิดความมั่นใจได้ว่าสถานศึกษาจะจัดการศึกษาที่มีคุณภาพเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักทดสอบทางการศึกษา, 2554, หน้า 36-40)

8. ยุทธศาสตร์สู่ความสำเร็จในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

เนื่องด้วยการประกันคุณภาพการศึกษาถือได้ว่าเป็นกระบวนการบริหารและกระบวนการทำงานตามปกติของสถานศึกษา อย่างไรก็ตามยังมีสถานศึกษาบางแห่งที่ยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร จึงจำเป็นที่จะต้องพัฒนาระบบดังกล่าวให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน เสมือนกันเป็นการปฏิรูปกระบวนการทำงานของบุคลากรในสถานศึกษา โดยต้องมียุทธศาสตร์ในการดำเนินงานที่จะนำไปสู่ความสำเร็จดังต่อไปนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543, หน้า 53-55, อ้างถึงใน สมพร ประไพวัชรพันธ์ 2547, หน้า 23-25)

8.1 ยุทธศาสตร์ภาวะผู้นำของผู้บริหาร ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเป็นแกนหลักในการบริหารและดำเนินการร่วมกับแกนนำอื่นๆ เพื่อช่วยผลักดัน ส่งเสริม สนับสนุนและประสานให้บุคลากรภายในสถานศึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้องภายนอก ร่วมกันทำงานเพื่อพัฒนาระบบการประเมินตนเองของสถานศึกษาผสมผสานกับการวางแผนการดำเนินงานและการปรับปรุงเพื่อพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาให้เป็นระบบครบวงจร รวมทั้งกำกับดูแลให้มีการดำเนินงานดังกล่าวอย่างต่อเนื่องภาวะผู้นำและความตระหนักของผู้บริหาร เป็นองค์ประกอบและเงื่อนไขสำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ ผู้บริหารจะต้องเห็นความสำคัญเข้ามาบริหารจัดการและมีส่วนร่วมตั้งแต่ต้น และคอยติดตาม กำกับดูแล ส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินงานให้มีความต่อเนื่อง

8.2 ยุทธศาสตร์การทำงานเป็นทีม การประกันคุณภาพภายในเป็นเรื่องของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษามีใช้เป็นเรื่องของคนใดคนหนึ่งหรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง โดยเฉพาะและมีใช้เป็นการดำเนินงานแบบต่างคนต่างทำแต่เป็นเรื่องที่ทุกคนจะต้องทำงานร่วมกันอย่างต่อเนื่อง และมีความเชื่อมโยงระหว่างภารกิจต่างๆ ของสถานศึกษา ไม่ว่าจะเป็นทางด้านวิชาการ ด้านบริหาร กิจกรรมนักเรียนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายหรือมาตรฐานการศึกษาที่ต้องการ โดยจะต้องร่วมกันกำหนดเป้าหมายวางแผนการทำงาน ออกแบบการประเมินตนเอง แล้วช่วยกันทำและพัฒนาปรับปรุง โดยเรียนรู้แลกเปลี่ยน หรือปรึกษาหารือ และพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ก็จะทำให้การประกันคุณภาพภายใน มีความต่อเนื่องและยั่งยืน ถึงแม้จะมีการเปลี่ยนของบุคลากร

8.3 ยุทธศาสตร์การสร้างความตระหนักและความเข้าใจ การที่สถานศึกษาจะมีการทำงานเป็นทีมที่เข้มแข็งได้นั้น ทุกคนในทีมจะต้องมีความตระหนักและมองเห็นความสำคัญของการประเมินตนเองว่าเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพการทำงาน คุณภาพของสถานศึกษาและคุณภาพของผู้เรียน ซึ่งจะมีความสำคัญต่ออนาคตของสถานศึกษาและประเทศชาติ รวมทั้งจะต้องมีความรู้ความเข้าใจว่าการประเมินตนเองก็คืองานในหน้าที่นั่นเอง ไม่ใช่งานที่เป็นภาระเพิ่มเติม นอกจากนั้นจะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการประกันคุณภาพภายในด้วย จึงจำเป็นต้องสร้างความตระหนัก และความรู้ความเข้าใจให้กับบุคลากรของสถานศึกษา โดยการจัดประชุมชี้แจง และฝึกอบรมการเรียนรู้จากเอกสาร คู่มือต่างๆ โดยผู้บริหารก็ต้องแสดงความตระหนักให้ผู้อื่นเห็นเป็นแบบอย่างและเข้ามามีส่วนร่วม

8.4 ยุทธศาสตร์การกำหนดผู้รับผิดชอบ ในการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน โดยบุคลากรของสถานศึกษาที่ร่วมกัน ทำงานเป็นทีมนั้น จำเป็นจะต้องมีผู้รับผิดชอบในการประสานและกำกับ ติดตามการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและความมั่นใจในการดำเนินงานจึงควรมอบหมาย ให้มีคณะกรรมการหรือคณะทำงานเพื่อเป็นตัวกลางในการประสาน กำกับ ดูแล ให้มีการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในและการดำเนินงานให้เชื่อมโยงกันโดยเฉพาะกรรมการดังกล่าวอาจจะใช้คณะกรรมการที่สถานศึกษามีอยู่แล้ว หรือในกรณีที่ยังไม่มีกรรมการเลย ก็อาจตั้งขึ้นมาใหม่โดยพิจารณาตามโครงสร้างการบริหารของสถานศึกษาเพื่อรับผิดชอบ การประกันคุณภาพในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานในหน้าที่เป็นต้นว่า ฝ่ายวิชาการรับผิดชอบ เกี่ยวกับคุณภาพของครู กระบวนการเรียนการสอนและผู้เรียน ฝ่ายบริหารรับผิดชอบ เกี่ยวกับคุณภาพของบุคลากรฝ่ายบริหาร และกระบวนการบริหารในขณะเดียวกันก็มีคณะกรรมการกลางประสานการดำเนินงานในภาพรวม ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารและตัวแทนของคณะกรรมการ

8.5 ยุทธศาสตร์การวางแผนและการกำกับดูแล การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในจำเป็นต้องมีการวางแผน และการกำกับดูแลที่เป็นระบบ เพื่อให้มีการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ โดยมีการวางแผน การกำกับดูแล และจัดให้มีการประชุมตามระยะเวลาที่กำหนดอย่างสม่ำเสมอ เพื่อรายงานความก้าวหน้าของงานที่ทำไปแล้ว และช่วยกันพัฒนางานที่ทำต่อไป

8.6 ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมและการปรึกษาหารือกับผู้เกี่ยวข้องการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา นอกจากจะต้องทำงานกันเป็นทีมระหว่างบุคลากรภายในสถานศึกษาเองแล้ว ควรจะต้องทำงานร่วมกับบุคคลและองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานในเขตพื้นที่และหน่วยงานที่กำกับดูแลในส่วนกลาง เพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของผู้เกี่ยวข้อง และเป็นการระดมการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายเพื่อช่วยกันพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาให้เป็นไปตามเป้าหมายที่ต้องการ นอกจากนั้น ควรมีการประชุมปรึกษาหารือกับสถานศึกษาอื่นๆ ในเขตพื้นที่ใกล้เคียงกันซึ่งจะเป็นผลดีต่อการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาเพราะทำให้เกิดการเรียนรู้และแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน และช่วยให้สถานศึกษามีโลกทัศน์ที่กว้างขวางมากขึ้น ก่อให้เกิดแนวคิดและแนวทางที่จะนำมาประยุกต์ใช้กับตนเอง นอกจากนั้นยังเป็นกลไก

ในการกระตุ้นให้สถานศึกษาต้องพัฒนาตนเองให้ก้าวหน้า เพื่อตามให้ทันคนอื่นอีกด้วย จึงควรที่สถานศึกษาจะมาประชุมและปรึกษาหารือร่วมกันอาจจะเป็นภาคเรียนหรือปีละ 1 หรือ 2 ครั้ง

ยุทธศาสตร์ดังกล่าว เป็นแนวคิดการบริหารเชิงกลยุทธ์ที่สถานศึกษาต้องนำไปพัฒนาเพื่อกำหนดวิธีการที่เหมาะสมกับบริบทและศักยภาพของสถานศึกษา เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จของการดำเนินการประกันคุณภาพภายในได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

9. ปัญหาและอุปสรรคการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ได้สรุปการดำเนินการของหน่วยงานต่างๆ ของกระทรวงศึกษาธิการที่มีสถานศึกษาในสังกัดมีปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญ ในการพัฒนาระบบ และดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ดังนี้ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2546, หน้า 19-20)

9.1 งบประมาณในการส่งเสริมให้สถานศึกษาในสังกัดพัฒนาระบบและดำเนินการพัฒนาคุณภาพภายในมีจำกัด

9.2 ความเข้าใจและความร่วมมือของบุคลากรต่อการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษายังเข้าใจไม่ตรงกัน และยังไม่ให้ความร่วมมืออย่างเพียงพอ

9.3 การฝึกอบรมครู ผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจ สามารถมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาระบบคุณภาพภายในและเตรียมรับการประกันคุณภาพภายนอกยังไม่ครอบคลุมและกว้างขวางพอ

9.4 กระบวนการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน และนักเรียนยังมิได้รับการส่งเสริมอย่างเป็นรูปธรรมเพียงพอ

9.5 การสร้างเครือข่ายสถานศึกษาขนาดเล็กหรือสถานศึกษาที่อยู่ห่างไกลเพื่อให้สามารถเตรียมความพร้อมร่วมกัน ใช้ทรัพยากรร่วมกัน ยังมิได้รับการสนับสนุนส่งเสริมอย่างเพียงพอ

9.6 การประสานงานของหน่วยงานต่างๆ ของกระทรวงศึกษาธิการยังไม่เชื่อมโยงพอ เป็นการประสานงานเพียงพอเป็นพิธีเท่านั้น ดังจะเห็นได้จากการกำหนดระบบหลักเกณฑ์ วิธีการประกันคุณภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การกำหนดมาตรฐานและตัวบ่งชี้

ของแต่ละหน่วยงาน มีปัญหาในด้านเอกภาพและเอกลักษณ์ที่จะต้องมีการปรับให้เชื่อมโยงและสอดคล้องกันมากขึ้น

9.7 การพัฒนารักษาและการขยายผลระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษายังมีประสิทธิภาพไม่เด่นชัด

9.8 การประกันของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่กระทรวงศึกษาธิการกำลังดำเนินการอยู่ ให้ความสำคัญและการสนับสนุนเฉพาะสถานศึกษาในสังกัด ยังมีได้ครอบคลุมหรือเชื่อมโยงกับสถานศึกษาในสังกัดอื่น เช่น กรุงเทพมหานคร และสำนักงานบริหารการศึกษาท้องถิ่นเท่าที่ควร

9.9 การนำผลการประกันคุณภาพภายในไปใช้ และการเผยแพร่ผลงานเปิดเผยต่อสาธารณชน ยังกระทำจำกัดและไม่เห็นผลเป็นรูปธรรม

จากการศึกษาดังกล่าว สรุปได้ว่า การดำเนินการของหน่วยงานต่างๆ ของกระทรวงศึกษาธิการที่มีสถานศึกษาในสังกัดมีปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญในการพัฒนาระบบและดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา คือ บุคลากรมีความเข้าใจไม่เหมือนกัน ไม่เข้าใจการประเมินตนเองอย่างแท้จริง ไม่มีการเก็บเอกสารเป็นระบบ และบุคลากรไม่เห็นความสำคัญของการประกันคุณภาพภายใน และยังขาดความร่วมมืออย่างเพียงพอ

ความสัมพันธ์ระหว่างการประกันคุณภาพภายในกับการประเมินคุณภาพภายนอก

สืบเนื่องจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 หมวด 6 ว่าด้วยมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา มาตรา 49 ได้กำหนดให้มีสำนักรับรองมาตรฐานและการประเมินคุณภาพการศึกษา โดยเรียกย่อว่า “สมศ.” มีฐานะเป็นองค์การมหาชนเพื่อพัฒนาเกณฑ์ วิธีการประเมินคุณภาพภายนอก และทำการประเมินผลการจัดการศึกษา เพื่อให้มีการตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษาและทำการประเมินผลการจัดการศึกษา โดยคำนึงถึงความมุ่งหมายและหลักการและแนวการจัดการศึกษา ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และให้มีการประเมินครั้งสุดท้ายและเสนอผลการประเมินต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, 2542, หน้า 14) ด้วยเหตุและความจำเป็นดังกล่าว การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

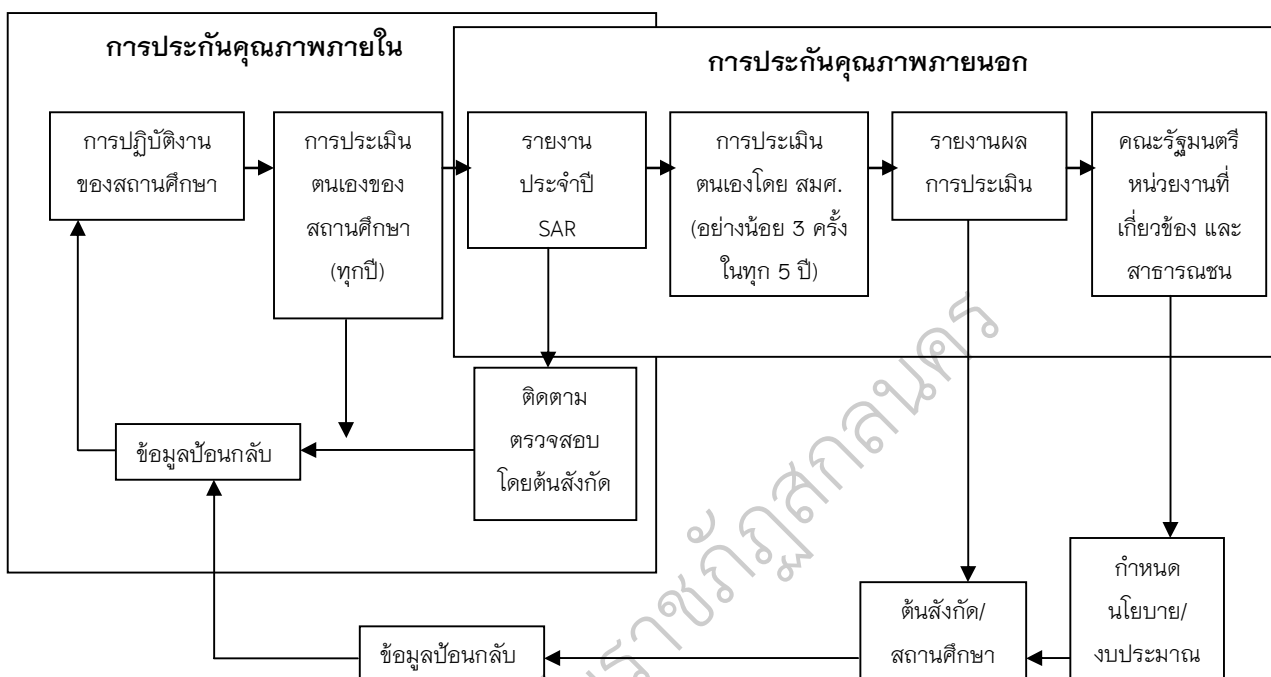
จึงมีความสอดคล้องกับการประเมินคุณภาพภายนอกซึ่งสถานศึกษาทุกแห่งต้องถือปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง

ระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาเป็นการปฏิบัติงานอย่างมีขั้นตอนและต่อเนื่องด้วยกระบวนการมีส่วนร่วม มุ่งไปสู่เป้าหมายเดียวกัน คือ คุณภาพที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน การทำงานโดยยึดระบบคุณภาพย่อมสร้างความมั่นใจให้กับพ่อแม่ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรที่เกี่ยวข้องว่า สถานศึกษาจัดการศึกษาที่ได้พัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา สถานศึกษาแสดงถึงความรับผิดชอบต่อหน้าที่ในการจัดการศึกษา โดยคำนึงถึงผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายต้องมีความรับผิดชอบร่วมด้วย

การดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษานอกจากจะเป็นการพัฒนาสถานศึกษาโดยตรงแล้ว ผลการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาตามระบบการประกันคุณภาพภายในยังใช้เป็นหลักฐานเพื่อยืนยันคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเพื่อเตรียมพร้อมรองรับการประเมินคุณภาพภายนอก ฉะนั้นสถานศึกษาต้องมีกระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องที่เน้นคุณภาพของผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อสะท้อนถึงผลการจัดการศึกษาแต่ละระดับ และผลจากการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ซึ่งผลการดำเนินงานทั้ง 4 ด้านดังกล่าวเป็นมาตรฐานที่สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ใช้ในการประเมินคุณภาพภายนอก โดยมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา จะเป็นตัวเชื่อมโยงการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษากับการประเมินคุณภาพภายนอก ด้วยเหตุนี้สถานศึกษาจำเป็นต้องมีมาตรฐานการศึกษาที่เกี่ยวข้องทุกระดับ ความคาดหวังในอนาคตสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะมีข้อมูลและสารสนเทศที่สะท้อนผลการจัดการศึกษาอย่างแท้จริง

ในกรณีที่สถานศึกษาได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกแล้ว ปรากฏว่าผลการจัดการศึกษาไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพภายนอก สถานศึกษาจะต้องจัดทำแผนปรับปรุงคุณภาพตามข้อเสนอแนะที่ได้รับเสนอแผนต่อสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษาภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งผลการประเมิน โดยผ่านสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน หลังจากนั้นภายใน 2 ปี สถานศึกษาจะได้รับการประเมินใหม่อีกครั้ง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักทดสอบทางการศึกษา, 2554, หน้า 49) การดำเนินการประกัน

คุณภาพภายในจึงเป็นระบบงานที่สถานศึกษาต้องดำเนินการเป็นประจำทุกปีอย่างต่อเนื่อง เพื่อประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา และเตรียมพร้อมสำหรับรองรับการประเมินคุณภาพภายนอก ความสัมพันธ์ ดังภาพประกอบ 6

ภาพประกอบ 6 ความสัมพันธ์ระหว่างการประกันคุณภาพภายในกับการประเมินภายนอก
ที่มา : สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา
(องค์การมหาชน, 2555, หน้า 14)

การประกันคุณภาพการศึกษา เป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งถือว่าเป็นหน้าที่ของทุกคนทุกฝ่ายทั้งในและนอกสถานศึกษา โดยในการดำเนินการต้องยึดหลักการกระจายอำนาจ และการมีส่วนร่วมของครูผู้สอน บิดา มารดา ผู้ปกครอง ชุมชน เขตพื้นที่การศึกษาหรือหน่วยงานที่กำกับดูแลให้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายวางแผน ติดตามประเมินผล พัฒนาปรับปรุง ช่วยกันคิด ช่วยกันทำ ช่วยกันผลักดันให้สถานศึกษามีคุณภาพตามเป้าหมายและมาตรฐานการศึกษา มีการตรวจสอบตนเอง หน่วยงานต้นสังกัด ช่วยติดตามและประเมินคุณภาพ ให้ความช่วยเหลือในการพัฒนาปรับปรุงสถานศึกษาและรับการประเมินจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมิน

คุณภาพการศึกษา เพื่อให้เป็นสถานศึกษาที่มีคุณภาพ ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่ดีมีคุณภาพ เป็นไปตามความต้องการของผู้ปกครอง สังคมและประเทศชาติ

ระบบการประกันคุณภาพภายในกับระบบการประกันคุณภาพภายนอก มีความแตกต่างและมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน การประกันคุณภาพภายในเป็นกระบวนการที่สถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัดจะต้องดำเนินการให้เป็นส่วนหนึ่งของการบริหาร โดยบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาเข้าสู่มาตรฐานการศึกษาแล้ว จัดทำรายงานประจำปีเสนอผู้เกี่ยวข้อง ส่วนการประกันคุณภาพภายนอกเป็นงานที่ต่อเนื่องและสัมพันธ์กับการประกันคุณภาพภายใน เป็นการตรวจสอบผลการประเมินตนเองของสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาโดยหน่วยงานภายนอกเพื่อให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่อง การประกันคุณภาพภายในกับการประกันคุณภาพภายนอกจึงสัมพันธ์เชื่อมโยงกันด้วยมาตรฐานการศึกษาโดยคำนึงถึงหลักการสำคัญ คือ เอกภาพเชิงนโยบาย ความหลากหลายในทางปฏิบัติและมุ่งส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพ การศึกษามากกว่าการควบคุมหรือการให้คุณให้โทษ

การดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ

1. เหตุผลและความเป็นมา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ ตั้งอยู่เลขที่ 17 ถนนวิวิธสุรการ อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ (อยู่ในบริเวณศูนย์ราชการ จังหวัดสมุทรปราการ) เป็นหน่วยงานระดับเขตพื้นที่การศึกษา จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม 2546 โดยการรวม 3 หน่วยงานเข้าด้วยกันได้แก่ สำนักงานสามัญศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ สำนักงานการประถมศึกษาสมุทรปราการ และสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งปัจจุบันได้แยกสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษา เขต 22 จังหวัดนครพนม และสมุทรปราการ ออกไปเมื่อวันที่ 17 สิงหาคม 2553 อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) กระทรวงศึกษาธิการ มีหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา ตามมาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และมาตรา 37 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบการบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.

2546 มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพุกเขตอาหาร, 2557, หน้า ไม่ปรากฏเลขหน้า)

1.1 ดำเนินการให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา (มาตรา 36)

1.2 มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการศึกษาที่กำหนดไว้ในกฎหมายนี้ (พรบ.ระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ) และกฎหมายอื่น

1.3 มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

1) จัดทำนโยบาย แผนพัฒนา และมาตรฐานการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา ให้สอดคล้องกับนโยบาย มาตรฐานการศึกษา แผนการศึกษา แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานและความต้องการของท้องถิ่น

2) วิเคราะห์การจัดตั้งงบประมาณเงินอุดหนุนทั่วไปของสถานศึกษา และหน่วยงานในเขตพื้นที่การศึกษา และแจ้งจัดสรรงบประมาณที่ได้รับให้หน่วยงานข้างต้นรับทราบและกำกับตรวจสอบ ติดตามการใช้จ่ายงบประมาณของหน่วยงานดังกล่าว

3) ประสาน ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาหลักสูตรร่วมกับสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

4) กำกับ ดูแล ติดตาม และประเมินผลสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและในเขตพื้นที่การศึกษา

5) ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และรวบรวมข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษา

6) ประสานการระดมทรัพยากรด้านต่างๆ รวมทั้งทรัพยากรบุคคล เพื่อส่งเสริม สนับสนุนการจัดและพัฒนาการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

7) จัดระบบการประกันคุณภาพการศึกษา และประเมินผลสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษา

8) ประสาน ส่งเสริม สนับสนุน การจัดการศึกษาของสถานศึกษาเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งบุคคล องค์กรชุมชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดรูปแบบที่หลากหลายในเขตพื้นที่การศึกษา

9) ดำเนินการและประสาน ส่งเสริม สนับสนุนการวิจัยและพัฒนา การศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

10) ประสานส่งเสริมการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการ และ คณะทำงานด้านการศึกษา

11) ประสานการปฏิบัติราชการทั่วไปกับองค์กร หน่วยงานภาครัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในฐานะสำนักงานผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการใน เขตพื้นที่การศึกษา

12) ปฏิบัติหน้าที่อื่นเกี่ยวกับกิจการภายในเขตพื้นที่การศึกษาที่มีได้ ระบุให้เป็นหน้าที่ของผู้ใดโดยเฉพาะ หรือปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมายในการจัด การศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร มีความมุ่งมั่นที่จะเป็น องค์กรที่เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีความพร้อม และสามารถเป็นผู้นำในการปฏิรูป การศึกษา เพื่อให้การจัดการศึกษามีคุณภาพและประสิทธิภาพ จากการดำเนินการจัด การศึกษา ที่ผ่านมา พบว่า ผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษาแต่ละแห่งมีผลสัมฤทธิ์ที่ แตกต่างกัน ส่งผลต่อคุณภาพและมาตรฐานโดยการรวมของเขตพื้นที่การศึกษา ประกอบ กับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดมาตรฐานสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา และตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย 5 มาตรฐาน 12 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

มาตรฐานที่ 1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา บริหารจัดการโดยมุ่ง ผลสัมฤทธิ์ และพัฒนาระบบการจัดการตามเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการศึกษา ภาครัฐ (PMQA)

มาตรฐานที่ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ดำเนินการขับเคลื่อน นโยบายสู่การปฏิบัติจนบรรลุเป้าหมายและส่งผลดีต่อการพัฒนาการศึกษา

มาตรฐานที่ 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มีการกำกับ ดูแล ส่งเสริม สนับสนุน ช่วยเหลือ และพัฒนาสถานศึกษาให้เกิดความเข้มแข็ง

มาตรฐานที่ 4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา บริหารอัตรากำลังให้ เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการจัดการศึกษา และพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาสู่การ เป็นมืออาชีพ

มาตรฐานที่ 5 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สร้างและพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการศึกษา ซึ่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มุกดาหาร ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ความรู้ความสามารถของครู ผู้บริหาร บุคลากรทางการศึกษา และสร้างความเข้มแข็งเขตพื้นที่และสถานศึกษาอย่าง เร่งด่วนและจริงจัง จึงได้กำหนดกลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยมีกรอบ กฎหมายที่สำคัญทางการศึกษา ได้แก่ นโยบายของรัฐบาล ยุทธศาสตร์ปฏิรูปการศึกษา ทศวรรษที่ 2 ของกระทรวงศึกษาธิการ กลยุทธ์/จุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดมุกดาหาร เป็นแนวทางในการพัฒนา บนพื้นฐานของข้อมูลสารสนเทศ บริบทของเขตพื้นที่ศึกษามุกดาหาร ใช้หลักการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่าย องค์กรภาครัฐและเอกชน มีกระบวนการวางแผนอย่างเป็นระบบ ครบวงจร บุคลากร และผู้มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์และสังเคราะห์แผนพัฒนา ทำให้ได้ วิสัยทัศน์ที่เกิดจากการระดมความคิดเห็นจากบุคลากรที่หลากหลายและกว้างขวาง มีพันธ กิจที่สนับสนุนเพื่อให้วิสัยทัศน์เป็นความจริงได้ และเกิดประโยชน์ตามเป้าประสงค์ รวมทั้ง การนำแผนกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ โดยใช้กรอบของ Balanced Scorecard : BSC และเพื่อให้ การดำเนินงานเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด จึงได้นำแผนงานโครงการตามแผนกล ยุทธ์ มาจัดทำเป็นแผนปฏิบัติการในแต่ละปี

2. สภาพการจัดการศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มุกดาหาร (สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา มุกดาหาร, 2557, หน้า ไม่ปรากฏเลขหน้า) ตั้งอยู่เลขที่ 17 ถนน วิจิตรสุรการ อำเภอเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร รหัสไปรษณีย์ 49000 โทรศัพท์ 0-4261-1523, 0-4261-1532 โทรสาร 0-4261-2284 Website <http://www.mdh.obec.go.th>

สำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามุกดาหาร ตั้งอยู่บริเวณศูนย์ราชการจังหวัด มุกดาหาร อยู่ทางทิศตะวันออกของศาลากลางจังหวัดมุกดาหาร ลักษณะเป็นอาคาร คอนกรีตเสริมเหล็ก 2 ชั้น หลังคาทรงจั่ว รูปตัวยู ก่อสร้างเมื่อปี พ.ศ.2530 บนที่ราชพัสดุ แบบ มห 40 ลำดับที่ 51 มีพื้นที่ 2,800 ตารางเมตร เดิมเป็นอาคารสำนักงานศึกษาธิการ จังหวัดมุกดาหาร และสำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดมุกดาหาร

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร มีหน้าที่รับผิดชอบ
บริหารจัดการศึกษาแก่ประชากรวัยเรียน ครอบคลุมใน 7 อำเภอ คือ อำเภอเมือง
สมุทรสาคร อำเภอดำชะอี อำเภอดอนตาล อำเภอนิคมคำสร้อย อำเภอดงหลวง
อำเภอหนองสูง และอำเภอห้วยใหญ่ มีอาณาเขตติดต่อกับอำเภอต่างๆ ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ อำเภอ	อำเภอธาตุพนม	จังหวัดนครพนม
ทิศใต้	ติดต่อกับ อำเภอ	อำเภอลืออำนาจ	จังหวัดยโสธร
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ อำเภอ	แขวงสะหวันนะเขต	สปป.ลาว
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ อำเภอ	อำเภอเขมราฐ	จังหวัด
อุบลราชธานี			

ตาราง 1 จำนวนบุคลากรในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

รายการ	จำนวน/หน่วย
1. กลุ่มในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา	8 กลุ่ม
2. สถานศึกษาทั้งหมด	255 โรงเรียน
2.1 โรงเรียน สพป.	243 โรงเรียน
2.2 โรงเรียนเอกชน	12 โรงเรียน
3. ห้องเรียน (หมายถึงห้องเรียนทั้งหมดในข้อ 2.1)	2,231 ห้องเรียน
4. นักเรียน (หมายถึงนักเรียนทั้งหมดในข้อ 2.1)	34,750 คน
- ก่อนประถมศึกษา	7,172 คน
- ประถมศึกษา	23,379 คน
- มัธยมศึกษาตอนต้น	4,199 คน
5. บุคลากรที่ปฏิบัติงานในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสมุทรสาคร	109 คน
- ผอ. สพป.	1 คน
- รอง ผอ.สพป.	11 คน
- ผอ. กลุ่ม	7 คน
- บุคลากรทางการศึกษา	97 คน
6. ข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานจริงในสถานศึกษา	2,759 คน
- ผู้บริหารสถานศึกษา	243 คน
- ครูผู้สอน	2,516 คน

ข้อมูล ณ วันที่ 10 มิถุนายน 2556

ตาราง 2 จำนวนสถานศึกษา จำแนกตามระดับชั้นที่เปิดสอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาชุมพร

อำเภอ	ประเภท สถานศึกษา	จำนวน สถานศึกษา/สาขา	จำนวนสถานศึกษาที่จัดการศึกษาในแต่ละระดับแยกรายสังกัด			
			ก่อนฯ-ป.6	ก่อนฯ - ม.3	ประถมฯ1- ม. 6	ปวช - ปวส.
เมืองชุมพร	สถานศึกษา รัฐบาล	78/1	64	15	-	
คำชะอี		34	28	6	-	
ดอนตาล		36	25	11	-	
นิคมคำสร้อย		33/1	26	8	-	
ดงหลวง		29/1	20	9	-	
ห้วยใหญ่		15	10	5	-	
หนองสูง		19	16	3	-	
เมืองชุมพร		สถานศึกษา เอกชน	7	5	-	-
คำชะอี	1		1	-	-	-
ดอนตาล	1		1	-	-	-
นิคมคำสร้อย	1		1	-	-	-
ดงหลวง	2		1	-	-	1
ห้วยใหญ่	-		1	-	-	-
หนองสูง	-		1	-	-	-
รวม			258	198	57	-

ที่มา กลุ่มนโยบายและแผน, กลุ่มส่งเสริมสถานศึกษาเอกชน ข้อมูล ณ 10 มิถุนายน 2556

ตาราง 3 จำนวนสถานศึกษา จำนวนห้องเรียน จำนวนนักเรียน จำนวนครู จำนวนครุ :
นักเรียน สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

อำเภอ	จำนวน โรงเรียน	จำนวน ห้อง เรียน	จำนวนนักเรียน (คน)				จำนวนครู	ครู : นร.
			ก่อน ประถม	ประถม	มัธยม ต้น	รวม		
เมืองมุกดาหาร	79/1	727	2,599	8,927	1,328	12,854	794	1:18
คำชะอี	34	299	684	3,132	381	4,197	301	1:14
ดอนตาล	36	339	1,047	3,518	780	5,345	324	1:16
นิคมคำสร้อย	34/1	315	998	3,193	615	4,806	306	1:15
ดงหลวง	29/1	280	1,026	2,781	865	4,672	283	1:16
ห้วยน้ำใหญ่	15	137	447	1,348	347	2,142	142	1:16
หนองสูง	19	162	415	1,234	106	1,755	158	1:11
รวม	246/3	2259	7,216	24,133	4,422	35,771	2,308	1:14

ที่มา : กลุ่มนโยบายและแผน ข้อมูล ณ วันที่ 10 มิถุนายน 2556

3. ทิศทางของการพัฒนาการศึกษา

วิสัยทัศน์ (Vision)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร เป็นองค์กรที่มี
มุ่งมั่นส่งเสริม สนับสนุน และประสานการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้นักเรียนมีคุณภาพ
ตามมาตรฐานระดับชาติ สามารถอยู่ร่วมกับประชาคมในประเทศอาเซียน

พันธกิจ (Mission)

พัฒนา ส่งเสริม และสนับสนุนการจัดการศึกษาให้ประชากรวัยเรียนทุก
คนได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพ โดยเน้นการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลที่มีความรู้คู่
คุณธรรม มีความสามารถตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน และนำไปสู่การพัฒนา
คุณภาพระดับประเทศ

ค่านิยม

มุ่งมั่นบริการเยี่ยม เปี่ยมคุณภาพ มาตรฐานระดับชาติ

เป้าประสงค์

1. ผู้เรียนทุกคนมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีศักยภาพในการแข่งขันระดับประเทศและพร้อมเข้าสู่สากล
2. ประชากรวัยเรียนทุกคนได้รับโอกาสในการศึกษาขั้นพื้นฐาน อย่างทั่วถึงและได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ทั่วถึง เสมอภาค
3. ครูและบุคลากรทางการศึกษาสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเต็มตามศักยภาพ
4. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามุกดาหารและสถานศึกษาเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้มีความเข้มแข็ง เป็นกลไกขับเคลื่อนการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยยึดแนวทางการกระจายอำนาจ หลักธรรมาภิบาล และเน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน

กลยุทธ์

จากวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามุกดาหาร จึงกำหนดกลยุทธ์ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2556 ให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 5 กลยุทธ์ ดังต่อไปนี้

กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับตามหลักสูตรและส่งเสริมความสามารถด้านเทคโนโลยีเพื่อเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ (Raising the bar)

กลยุทธ์ที่ 2 ปลุกฝังคุณธรรม ความสำนึกในความเป็นชาติไทย และวิถีชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (Moral and Ethics)

กลยุทธ์ที่ 3 ขยายโอกาสทางการศึกษาให้ทั่วถึงและลดความเหลื่อมล้ำ ผู้เรียนได้รับโอกาสในการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ (Filling the gap)

กลยุทธ์ที่ 4 พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งระบบ ให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ (Teacher Enhancement)

กลยุทธ์ที่ 5 พัฒนาการบริหารจัดการศึกษา ให้มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาล เน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษา (Good Governance)

กล่าวโดยสรุปจะเห็นได้ว่ามาตรฐานผู้เรียนจะเน้นให้นักเรียนมีการพัฒนา ด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์และสังคม โดยมุ่งให้ผู้เรียนเป็นคนดี มีความสามารถ ตามศักยภาพที่อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข การประกันคุณภาพการศึกษา จึงเป็นแนวทางให้สถานศึกษา ได้จัดการเรียนการสอนให้แก่ผู้เรียนและเป็นการประเมิน คุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษานั้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.งานวิจัยในประเทศ

จูลรัตน์ วุฒิวรรณ, (2552, หน้า บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความ ต้องการจำเป็นในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 4 ที่ไม่ผ่านการรับรองมาตรฐานจากสำนักงาน รับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินการประกัน คุณภาพภายใน ศึกษาความต้องการจำเป็นในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในและ เสนอแนวทางในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 4 ที่ไม่ผ่านการรับรองมาตรฐานจากสำนักงาน รับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดย ศึกษาจากกลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานประกันคุณภาพการศึกษาและ คณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษา จำนวน 265 คน รวม 32 โรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ ในการวิจัย คือ แบบสอบถามความต้องการจำเป็นในการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และคู่มือการดำเนินการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ ข้อมูล โดยการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วน เบี่ยงเบน ผลการวิจัยพบว่า สภาพการดำเนินการในปัจจุบันซึ่งประกอบด้วยขั้นการ เตรียมการ ขั้นการดำเนินการและขั้นการรายงาน ทุกขั้นตอนมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ส่วนสภาพการดำเนินการที่ต้องการทุกขั้นตอนมีความต้องการอยู่ในระดับ มากที่สุด ผล การจัดลำดับความต้องการจำเป็นในชั้นต่างๆ คือ 1) ขั้นการเตรียมการ ประกอบด้วย 2 ด้าน คือ (1) ด้านการเตรียมความพร้อมของบุคลากร ระดับความต้องการสูงสุด คือ การ จัดให้มีบุคลากรแกนนำเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ ความตระหนักในความสำคัญของการประกันคุณภาพภายใน (2) ด้านการแต่งตั้งกรรมการที่รับผิดชอบ ระดับความต้องการ

สูงสุด คือ การแต่งตั้งคณะกรรมการฝ่ายต่างๆ ครอบคลุมทุกภารกิจการดำเนินงาน ประกันคุณภาพภายใน 2) ขั้นการดำเนินการ ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ (1) ด้านการวางแผน ระดับความต้องการสูงสุด คือ การจัดอันดับความสำคัญของเป้าหมายของการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการของสถานศึกษา (2) ด้านการปฏิบัติตามเป้าหมาย แผน ระดับความต้องการสูงสุด คือ การสนับสนุนให้บุคลากรในสถานศึกษาปรับปรุงวิธีการทำงานของตนเองและทีมงานอย่างต่อเนื่อง (3) ด้านการตรวจสอบประเมินผล ระดับความต้องการสูงสุด คือ การทดลองใช้เครื่องมือเพื่อปรับปรุง แก้ไขก่อนนำไปใช้จริง (4) ด้านการนำผลการประเมินไปปรับปรุงงาน ระดับความต้องการสูงสุด คือ การวิเคราะห์ข้อมูลตามแนวทางที่กำหนดในกรอบการประเมินตนเอง 3) ขั้นการรายงาน ระดับความต้องการสูงสุด คือ การรวบรวมผลการดำเนินงานผลการประเมินตนเอง 3. ผลการสนทนากลุ่มได้เสนอ แนวทางการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน ดังนี้ 1) ขั้นการเตรียมการ ควรมีบุคลากรแกนนำที่สามารถนิเทศงาน สร้างเจตคติด้านการประกันคุณภาพ นำวงจร PDCA มาใช้และเชื่อมโยงระบบสารสนเทศทั้งหมด 2) ขั้นการดำเนินการ ควรนำผลการทำ SWOT มากำหนดเป้าหมายและ Best Practice จัดทำมาตรฐานของสถานศึกษา รายงานผลการดำเนินงานเมื่อทำงานแล้วเสร็จ ปรับปรุงเครื่องมือการประเมิน วิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อยและปรับวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา 3) ขั้นการรายงาน ควรวิเคราะห์ผลการประเมินเป็นรายมาตรฐานและเก็บหลักฐานร่องรอยการทำงานอย่างเป็นระบบเพื่อการรายงานและตรวจสอบ

พรทิพย์ จันทกริทธิภูมิ, (2552, หน้า บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่อง สภาพและปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองพระประแดง เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองพระประแดง กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารและพนักงานครูโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองพระประแดง ปีการศึกษา 2551 จำนวน 146 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษาค้นคว้า พบว่า 1) สภาพการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองพระประแดง โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้านและเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง 1 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ ส่วนด้านอื่นๆ อยู่ในระดับมากทุกด้าน 2) ปัญหาการ

ดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองพระประแดง โดยรวมอยู่ในระดับน้อยและเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง 1 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ ส่วนด้านอื่นๆ อยู่ในระดับน้อยทุกด้าน

3) พนักงานครูที่มีวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ทำงานประกันคุณภาพและประสบการณ์รับราชการต่างกันมีความคิดเห็นต่อสภาพการประกันคุณภาพการศึกษาไม่แตกต่างกัน

4) พนักงานครูที่มีประสบการณ์ทำงานคุณภาพต่างกันมีความคิดเห็นต่อปัญหาการประกันคุณภาพการศึกษาไม่แตกต่างกัน 5) พนักงานครูที่มีวุฒิการศึกษา ประสบการณ์รับราชการต่างกันมีความคิดเห็นต่อปัญหาการประกันคุณภาพการศึกษาแตกต่างกัน

ยุทธชัย น้อยทรง, (2552, หน้า บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่อง สภาพและปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามุกดาหาร เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ข้าราชการ ครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร ปีการศึกษา 2550 จำนวน 360 คน แยกเป็นผู้บริหาร จำนวน 180 คน ครูผู้สอน จำนวน 180 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวม ข้อมูล เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การทดสอบค่าที่ ชนิดกลุ่มตัวอย่างเป็นอิสระต่อกัน t-test (Independent Samples) ผลการวิจัยพบว่า สภาพ การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร อยู่ในระดับมาก ปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร อยู่ระดับปานกลาง ข้าราชการครู ที่มีสถานภาพ การดำรงตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร โดยรวมไม่แตกต่างกัน ข้าราชการครู ในโรงเรียนประเภทต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินงานประกัน คุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร โดยรวมไม่ แตกต่างกัน ข้าราชการครู ในโรงเรียนประเภทต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัญหาการ ดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มุกดาหาร โดยรวมไม่แตกต่างกัน การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ได้เสนอแนวทางการพัฒนา จำนวน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนามาตรฐานการศึกษา

ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา ด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ และด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

ศศภักดิ์ ซาติธรรมรักษา, (2552, หน้า บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การบริหารงานการประกันคุณภาพภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 2 และเปรียบเทียบความคิดเห็นของสถานศึกษา และครูวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 2 และศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะที่เกี่ยวกับการบริหารการประกันคุณภาพภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา 76 คน และครูวิชาการ 76 คน รวม 152 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย เครื่องมือรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม ประเมินค่าที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความเที่ยงเท่ากับ .97 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวน และการเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีการของเซฟเฟ่ ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานการประกันคุณภาพภายในของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย การจัดทำแผนกลยุทธ์ การดำเนินการ การมอบหมายและสนับสนุนทีมงาน และการตรวจสอบ ประเมินผลและปรับปรุงงาน โดยรวมและรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับบริหารงานการประกันคุณภาพภายในของผู้บริหารและครูวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 2 โดยรวมและรายด้าน พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนสถานศึกษาขนาดใหญ่และขนาดกลางมีการบริหารงานการประกันคุณภาพภายในไม่แตกต่างกัน และปัญหาในงานการประกันคุณภาพคือ การจัดสรรงบประมาณไม่สอดคล้องกับระยะเวลา ตามแผนงานนโยบายมีข้อจำกัด บุคลากรไม่เพียงพอและขาดความเข้าใจในงานประกันคุณภาพ ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาคือ ควรมีการตั้งงบประมาณให้สอดคล้องกับระยะเวลาตามแผนงาน มีการกระจายอำนาจบริหาร จัดสรรบุคลากรและจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายใน

อัญชลี พงษ์พานิช, (2552, หน้า บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของบุคลากร สังกัดศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ในเขตภาคกลาง เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของบุคลากร สังกัดศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ในเขตภาคกลาง

และเพื่อเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของบุคลากร กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ บุคลากรสังกัดศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดในเขตภาคกลาง ปีการศึกษา 2550 จำนวน 400 คน โดยใช้วิธีการคำนวณจากสูตรของทาโร ยามาเน่ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.95 สถิติพรรณนาที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย \bar{X} ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และสถิติอ้างอิง ได้แก่ ค่าที (t-test) และความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ที่นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของบุคลากร สังกัดศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ในเขตภาคกลาง โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของบุคลากร สังกัดศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ในเขตภาคกลาง โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง ผลการเปรียบเทียบสภาพการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของบุคลากร สังกัดศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดในเขตภาคกลาง ตามตำแหน่ง วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ การปฏิบัติงาน การผ่านการอบรม และกลุ่มศูนย์ โดยรวมไม่แตกต่างกัน ผลการเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของบุคลากร สังกัดศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดในเขตภาคกลาง ตามตำแหน่ง วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ การปฏิบัติงาน การผ่านการอบรม โดยรวมไม่แตกต่างกัน แต่ตามกลุ่มศูนย์ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

วิรุฬรัตน์ วาริระนิช (2554, หน้า บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 เพื่อศึกษาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 และ 2 เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 ตามข้อมูลทั่วไป กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 จำนวน 294 คน ในปีการศึกษา 2554 เครื่องมือในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่น 0.91 วิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐาน โดยใช้สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ การ

ทดสอบค่าที่ และวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเซฟเฟ่ ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของผู้บริหารและครู โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 อยู่ในระดับมาก การเปรียบเทียบการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของผู้บริหารและครู โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 แตกต่างกันตามตำแหน่ง ระดับการศึกษา ขนาดโรงเรียน และการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ไม่แตกต่างกันตามประสบการณ์การทำงาน ข้อเสนอแนะจากงานวิจัยมีดังนี้ โรงเรียนควรดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลก่อนการวางแผนปฏิบัติงานการประกันคุณภาพภายในเพื่อกำหนดเป้าหมายให้ตรงตามความต้องการของท้องถิ่น และสถานศึกษา ควรมีการนิเทศให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการประเมินตนเองให้แก่บุคลากรภายในสถานศึกษา

วรภาพร ชัยอาสา (2554, หน้า บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความต้องการจำเป็นในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภออุบลรัตน์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 เพื่อเตรียมรองรับการประเมินภายนอกที่ 3 โดยศึกษาจากกลุ่มเป้าหมายประกอบด้วยโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภออุบลรัตน์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 จำนวน 8 โรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสอบถามความต้องการจำเป็นในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา โดยนำวงจรคุณภาพของเดมมิง (Deming Cycle : PDCA) มาใช้เป็นกรอบในการดำเนินการศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ผลการศึกษาพบว่า สภาพการดำเนินการในปัจจุบันซึ่งประกอบด้วย 4 ด้าน คือ ด้านการวางแผน ด้านการปฏิบัติตามแผน ด้านการตรวจสอบประเมินผล และด้านการนำผลการประเมินมาปรับปรุงงาน ทุกด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนสภาพการดำเนินการที่ต้องการทุกด้านมีความต้องการอยู่ในระดับมาก

วรรณภา พุดสี (2554, หน้า บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โรงเรียนอนุบาลเทศบาลตำบลร่องคำ อำเภอร่องคำ จังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียน ให้ครูมีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และเพื่อให้ครูสามารถเขียนรายงานการประเมินตนเองเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาได้ ดำเนินการศึกษาค้นคว้าโดยใช้หลักการวิจัยปฏิบัติการ PAOR 4 ขั้นตอน 2 วงรอบ คือ ขั้นวางแผน ขั้นการปฏิบัติ ขั้นการสังเกต ขั้นการสะท้อนผล ภายใต้กรอบการศึกษาตามแนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า คือ แบบสังเกตอย่างมีส่วนร่วม และแบบสัมภาษณ์ การตรวจสอบข้อมูลใช้เทคนิคการตรวจสอบข้อมูลแบบสอบถามและนำเสนอผลการศึกษาค้นคว้าวิธีพรรณนาวิเคราะห์ ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า การพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโรงเรียนอนุบาลเทศบาลตำบลร่องคำ อำเภอร่องคำ จังหวัดกาฬสินธุ์ ตามกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ดำเนินการ 2 วงรอบ โดยใช้กลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศภายในทำให้บุคลากรมีความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การจัดทำร่างมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา การวางแผนพัฒนาการศึกษาโดยจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี การจัดทำ/จัดหาเครื่องมือการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาการวิเคราะห์สถานศึกษาโดยใช้หลัก SWOT Analysis องค์ประกอบของรายงานประจำปี สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้วางแผนการปฏิบัติงาน การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนางานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

พัทธานันท์อร ยนต์ชัย (2555, หน้า บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศงขลา เขต 2 เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศงขลา เขต 2 เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูวิชาการ จำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์ในตำแหน่ง ขนาดโรงเรียนและเขตอำเภอ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนและครูวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศงขลา เขต 2 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 312 คน จำแนกเป็น ผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 156 คน และครูวิชาการ จำนวน 156 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ

แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การวิเคราะห์ค่าที (t-test ชนิด Independent Samples) การทดสอบค่าเอฟ (F-test ชนิด One-Way ANOVA) และค่าสถิติค่าเชฟเฟ (Scheffe) ผลการวิจัยพบว่า สภาพการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก และมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย ผู้บริหารโรงเรียนและครูวิชาการจำแนกตามตำแหน่ง มีความคิดเห็นต่อ สภาพการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนปัญหาไม่มีความแตกต่างกัน ผู้บริหารโรงเรียนและครูวิชาการที่อยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพและปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผู้บริหารโรงเรียนและครูวิชาการที่อยู่ในเขตอำเภอที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพและปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เสนอแนวทางการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนเฉพาะรายด้านที่ควรได้รับการพัฒนา ผู้เชี่ยวชาญให้ความเห็นด้วยทุกรายด้าน คือ ด้านการเตรียมการ ได้แก่ วางแผนการดำเนินการ ดำเนินการตามแผน ตรวจสอบประเมินผลและด้านการรายงาน ได้แก่ การประเมินตนเอง

2. งานวิจัยต่างประเทศ

Pak Tee Ng, (2008, unpagged) ศึกษากระบวนการดำเนินการและความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา : กรณีศึกษาระบบการศึกษาในประเทศสิงคโปร์ พบว่า กระบวนการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาแบ่งเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การเตรียมการ ซึ่งมีการตรวจสอบทบทวนมาตรฐาน ระยะที่ 2 ระยะการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น ระยะที่ 3 การปรับเปลี่ยนกระบวนการและทำให้รางวัลแต่ละขั้นตอนมีการพัฒนาและนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงกระบวนการจัดการศึกษาและก่อให้เกิดการแข่งขันในทางที่ผิด เช่น บางโรงเรียนห้ามนักเรียนเล่นกีฬาเพื่อให้นักเรียนสนใจการเรียน บางโรงเรียนให้นักเรียนถอนรายวิชาที่ลงทะเบียนเรียนเพื่อไม่ให้เรียนหนักเกินไป นักเรียนจะได้ทุ่มเทให้กับ

วิชาที่เรียนได้เต็มที่ และพบว่า การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นการนำไปสู่ความสมดุลระหว่างมาตรฐานกับนวัตกรรม

Lim (2009, pp. 79–94) ได้ศึกษาการพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพในการเป็นเครื่องมือในการแข่งขันด้านการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาของเอกชนในประเทศสิงคโปร์ เพื่อตรวจสอบการพัฒนาและประสิทธิภาพของเครื่องมือในการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาของเอกชนในประเทศสิงคโปร์ ซึ่งได้เกิดการแข่งขันในตลาดโลกเพิ่มมากขึ้น โดยออกแบบวิธีการ/แนวทางการตรวจสอบการเจริญเติบโตของการศึกษาเอกชนในสิงคโปร์ พบว่า การประกันคุณภาพการศึกษาของเอกชนในสิงคโปร์ ยังคงเกาะจูงกับธุรกิจและการจัดการ รัฐบาลยังไม่ได้กำหนดรูปแบบของกรอบระเบียบใดๆ เพื่อให้มั่นใจถึงมาตรฐานทางวิชาการที่ยึดถือแต่โรงเรียนเอกชนจำนวนมากที่อาศัยการริเริ่มของตนเอง เพื่อรักษาคุณภาพการเรียนการสอนงานวิจัยขึ้นนี้เปิดเผยให้เห็นถึงความไม่เพียงพอในการประกันคุณภาพในอุตสาหกรรมการศึกษาในระดับอุดมศึกษา เอกชนของสิงคโปร์ ซึ่งให้ความจำเป็นในการประสานงานระหว่างรัฐบาลสิงคโปร์และผู้ให้การศึกษาเอกชน ซึ่งควรเป็นอีกกรอบการประเมินหนึ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง

Pan & Hung, (2010, pp. 186–204) ได้ศึกษาการใช้ระบบผลคะแนนระดับคุณภาพในการประกันคุณภาพและการปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย โดยได้ทำการในประเทศจีน พบว่า ประสิทธิภาพของระบบผลคะแนนระดับคุณภาพของโรงเรียนอนุบาลปักกิ่ง (Beijing Kindergarten Quality Rating System (BKQRS)) และระบบผลคะแนนระดับคุณภาพของโรงเรียนอนุบาลที่ใช้ภาษาจีน (Chinese Kindergarten Quality Rating System (CKERS)) โดยดำเนินการทดสอบในกลุ่มนักเรียน 3 ประเภท คือ กลุ่มสาธิต 5 กลุ่ม, กลุ่ม RIC1 5 กลุ่ม และ กลุ่ม R2C2 อีก 4 กลุ่ม พบว่า ระบบ CKERS ใช้ไม่ได้ผลดีกับนักเรียนทั้ง 3 กลุ่ม และระบบ BKQRS ไม่สามารถวัดระดับคุณภาพของโรงเรียนอนุบาลแต่ละแห่งไม่สามารถใช้ได้ผลกับโรงเรียนอนุบาลแห่งอื่นๆ

Wong & Li, (2010, pp. 205–233) ได้ศึกษาการประกันคุณภาพในโรงเรียนอนุบาลของฮ่องกง และได้พบกลไกใหม่ของการประกันคุณภาพตรวจสอบ (QAI) ในปี 2000 ทั้งนี้เพื่อที่จะบังคับสอบและปรับปรุงโรงเรียนในภาคของการศึกษาปฐมวัย พบว่า การประกันคุณภาพการตรวจสอบ หรือ QAI ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ หนึ่งโรงเรียนประเมินผลการตรวจสอบภายนอก สองรายงานผลการตรวจสอบให้ประชาชน เข้าใจ บทบาทของการประเมินตนเอง และสามตรวจสอบการปฏิสัมพันธ์กับภายนอก การศึกษา

ได้วิเคราะห์รายงาน QAI ทั้งหมด 80 รายงานที่ออกโดยรัฐบาล และทำการสัมภาษณ์
ครูใหญ่และครูโรงเรียนอนุบาลที่ได้รับการจัดอันดับดีเยี่ยม, ดีและความพึงพอใจในการ
เรียนรู้ และประสิทธิภาพการสอนใน QAI จากการวิเคราะห์ พบว่า 1) การประเมินตนเอง
มีความสัมพันธ์กับการเรียนการสอน การปฏิบัติอย่างมีนัยสำคัญแต่มีความสัมพันธ์เชิงลบ
กับจำนวนของปัญหาที่พบใน QAI 2) โรงเรียนอนุบาลทั้งหมดรายงานความท้าทาย 4
ประเภท คือ ความไม่แน่นอน บุคลากร ภาระงาน และภาระจิตใจและ 3) QAI เป็น
กระบวนการที่อำนวยความสะดวกและมีประสิทธิผลอย่างยิ่งในการประเมินตนเองของ
โรงเรียนและการพัฒนาคุณภาพในการปฏิบัติตามนโยบายด้วย ทั้งนี้ควรคำนึงถึงกลไกการ
ประกันคุณภาพที่มีประสิทธิภาพ ควรรักษาความสมดุลระหว่างการประเมินภายนอกและ
ภายใน และการทำงานที่มีการกระจายอำนาจการตัดสินใจและมีการปรับปรุงพัฒนา
อยู่ตลอดเวลา

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ
พบว่า หน้าที่ของโรงเรียนที่จะต้องดำเนินการ ซึ่งในการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน
สถานศึกษาจะต้องดำเนินการในทุกขั้นตอนอย่างต่อเนื่อง เป็นระบบตั้งแต่การเตรียมการ
ก่อนการประกันคุณภาพภายใน การดำเนินการประกันคุณภาพภายในและการจัดทำ
รายงานประเมินประจำปี ซึ่งจะทำให้การประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา
เกิดประสิทธิภาพ